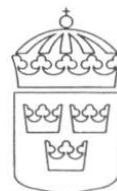

Riksdagens protokoll

1992/93:76

Tisdagen den 16 mars

Kl. 14.00 – 16.46

Protokoll
1992/93:76

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 mars.

2 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1992/93:82

Till riksdagen

Interpellation 1992/93:82 "Asyl- och flyktingpolitiken" av Sten Andersson i Malmö kommer att besvaras den 2 april 1993.

Interpellanten och jag har inte kunnat finna en tid för interpellationens besvarande inom den aktuella 4-veckorsfristen på grund av andra engagemang.

Vi har därför tillsammans med kammarkansliet träffat en ny överenskomst om att jag skall svara på interpellationen den 2 april.

Stockholm den 11 mars 1993

Birgit Friggebo

Interpellation 1992/93:93

Till riksdagen

Tidigare utsatt svarsdatum den 19 april kl. 12.00.

Efter förfrågan från riksdagen kommer jag att byta svarsdag och besvara Sten Östlunds interpellation om arbetsmarknadsläget i Västsverige den 23 april kl. 9.00.

Stockholm den 9 mars 1993

Börje Hörnlund

3 § Svar på fråga 1992/93:452 om odlingen av sockerbetor

Anf. 1 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Annika Åhnberg har frågat mig om regeringen avser vidta åtgärder för att klargöra att produktion av herbicidresistenta sockerbetor inte kommer att tillåtas.

Sedan lång tid används i jordbruket herbicider som dödar ogräs utan att skada själva grödan. Sådana s.k. selektiva ogräsbekämpningsmedel har tagits fram genom att man har hittat en substans som inte skadar kulturväxten men som dödar merparten av ogräset. Den substansen kan sedan användas som ett selektivt ogräsbekämpningsmedel för växtslaget i fråga. Det är viktigt att vi tar fram och använder bekämpningsmedel som inte är skadliga för människor och som kan brytas ned på ett miljövänligt sätt. Regeringen kommer aktivt att verka för en minskad användning av bekämpningsmedel i jordbruket och noggrant följa det tidigare beslutade halveringsprogrammet.

Den internationella gentekniska forskningen när det gäller kulturväxterna har hittills främst inriktats på att ta fram växter som är resistenta mot virus-sjukdomar, insekter och herbicider. Med hjälp av genteknik har det också tagits fram en sockerbeta. I försök i Sverige bl.a. skall man prova om den är resistent mot ett visst bekämpningsmedel. I debatten har hävdats att en sådan resistens kan bidra till att sänka mängden aktiv substans bekämpningsmedel per hektar.

Det har också hävdats att det tvärtom kan leda till en ökad användning av bekämpningsmedel. I Genteknikberedningens betänkande Genteknik – en utmaning behandlas dessa frågor. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i regeringskansliet.

Jag har inhämtat att Miljöskyddskommittén kommer att föreslå en samlad lagstiftning för att reglera användningen av genetiskt förändrade organismer. Avsikten är att också etiska bedömningar skall ingå i prövningen.

Det försök att prova gentekniskt förändrade sockerbetor som Annika Åhnberg tar upp i sin fråga förutsätter enligt växtskyddsförordningen tillstånd av Jordbruksverket. Verket har informerat mig om att ett beslut i frågan kommer att fattas inom kort. Vid den prövning som verket kommer att göra skall särskilt beaktas att odlingen inte innebär risker för omgivningen eller för miljön eller risk för utarmning av den genetiska mångfalden. Ett närmare ställningstagande till produktion av herbicidresistenta sockerbetor får alltså anstå tills vi har ytterligare kunskaper på det här området.

Anf. 2 ANNIKA ÅHNBERG (-):

Fru talman! Jag ber att få tacka för det långa svaret, men det är beklagligt att själva frågan undviks.

Jordbruksministern berör mer i förbigående att två stora utredningar – den nyligen avslutade Genteknikberedningen och den ännu inte avslutade Miljöskyddskommittén – har berört frågor kring den moderna avancerade biotekniken. Det nämns dock inte i svaret att dessa har kommit till helt olika slutsatser.

Jag tillhörde den minoritet i Genteknikberedningen som reserverade sig,

och jag hälsar därför Miljöskyddskommitténs åsikter om att det behövs en samlad lagstiftning med stor tillfredsställelse. Det är bra.

Den här gången rör min fråga inte gentekniken i sig, även om det naturligtvis är gentekniken som möjliggör den utveckling som vi står i början av. Det handlar om att vi står i början av en process. Jordbruksministern nämnde i svaret att de stora kemiföretagen satsar mycket stora pengar på att utveckla grödor som är motståndskraftiga mot bekämpningsmedel, och jag hör till dem som inte tror att detta i sin förlängning leder oss bort från ett kemikalieberoende jordbruk. När man har lagt ner oerhörda summor på att ta fram sådana grödor leder detta i sin förlängning också till att man vill använda dem i kommersiell produktion. Detta kommer att låsa fast oss i beroendet av kemikalier som bekämpningsmedel.

Det är ett strategiskt val som vi nu har att göra. Jag känner en oro för att det, när vi tillåter de första stegen, när vi tillåter försöksodlingarna, för oss längre och längre in på en väg där det till sist blir omöjligt att säga nej. Det är detta strategiska val som jag undrar om inte regeringen också anser att man måste göra nu.

Anser jordbruksministern att den prövning som görs av en sådan här ansökan, som inte berör dessa övergripande etiska frågeställningar – framtidsvalen –, är tillfredsställande?

Anf. 3 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Det finns anledning att i stora stycken dela den oro som Annika Åhnberg känner inför ett ökat beroende av kemiska medel. Det finns också anledning att noga tänka igenom vad som kommer ut av den gentekniska forskning som pågår och framför allt hur den så småningom kommer att användas.

Jag ser det som mycket angeläget att vi från regering och riksdag tar tag i denna fråga och försöker sätta de gränser som är nödvändiga. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Sverige är ett litet land och att vi är beroende av vad som händer i vår omvärld. Vi kan inte avskärma oss från den ökade kunskap som finns i omvärlden.

Att använda resistent sorter kan säkert leda till att användningen av bekämpningsmedel minskar. Men det finns tyvärr också en risk att beroendet av dessa bekämpningsmedel samtidigt ökar. I det sammanhanget finns det säkert anledning att inte bara titta på de miljömässiga och etiska problem som uppkommer, utan även på de ekonomiska effekterna.

Anf. 4 ANNIKA ÅHNBERG (-):

Fru talman! Jag är glad att jordbruksministern delar min oro över den framtid som vi eventuellt står inför.

Vi är alla som konsumenter berörda av denna fråga. Också producenterna inom vårt jordbruk är berörda, och miljön är någonting som angår oss alla. Det som är så svårt är att det inte hos någon av dessa berörda finns en strävan efter att dessa intentioner skall förverkligas, att det är denna väg som vårt jordbruk i framtiden skall ta. Trots detta drivs vi in i denna utveckling, därför att det finns en mycket stark intressegrupp: de stora kemiföretagen. De har

enorma resurser att avsätta för forskning, resurser som samhället med sina satsningar inte kan komma i närheten av.

Jag håller helt och fullt med om att vi inte kan avhända oss möjligheten till forskning. Man bör så gott som aldrig avhända sig möjligheten till forskning. Det viktiga är att vi redan nu markerar att vi inte önskar denna utveckling av jordbruket mot en kommersiell tillämpning av de här metoderna och användningen av de här grödorna och att vi skall försöka komma bort från den.

Anf. 5 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Annika Åhnberg säger att varken konsumenter eller miljövänner är intresserade av att den här utvecklingen skall förverkligas, samtidigt som hon säger att vi inte skall avstå från forskning. Dessa bägge uttalanden hänger inte riktigt ihop. Om vi vill gå vidare med forskningen kan det hända att den här utvecklingen leder till att vi producerar mera bioprodukter – framför allt mat men även andra produkter – med högre effektivitet och till lägre kostnad. Detta är något som ganska många i vårt samhälle vill åstadkomma.

Problemet är att begränsa och helst eliminera de miljöeffekter eller annan påverkan som kan uppstå. Personligen känner jag oro inför den starka koppling som finns mellan utsädesföretag i världen och kemiska industrier. Det kan bli ett beroende som inte är bra. Men det är möjligt att man kan hantera det på något annat sätt än genom att stoppa utvecklingen.

Anf. 6 ANNIKA ÅHNBERG (-):

Fru talman! Både konsumenter och producenter har naturligtvis intresse av att produktionen av livsmedel blir så effektiv och billig som möjligt. Men både konsument- och producentintressena är mera sammansatta än så. Det handlar faktiskt också om ett helhetsintresse för miljön inför framtiden. Det som hittills har kommit till uttryck i debatten från alla inblandade grupper, förutom kemiföretagen, är att detta inte är den utveckling man önskar. Det finns också alternativa vägar att gå. Det här är inte vårt enda sätt att klara odlingen, men det satsas inte lika mycket på de andra metoderna.

Jag tror att det är bra om kemiföretagen får klart för sig att det visserligen är tillåtet med forskning, eftersom forskningen alltid skall vara så fri som möjligt, men att det i framtiden inte kommer att finnas något utrymme för den kommersiella tillämpningen. Deras intresse av att satsa på just den här inriktningen borde då rimligtvis minska, och intresset för att välja andra, alternativa metoder som stämmer överens med de politiska målen och med människors önsknings och förhoppningar inför framtiden borde bli större. Därför är de politiska markeringarna så viktiga.

Anf. 7 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Annika Åhnberg tar nu upp, liksom hon gjorde i frågan, begreppet vägval när det gäller val mellan alternativ produktion och produktion där man tar hjälp av kemiska medel. Jag är inte säker på att det just nu finns ett sådant absolut vägval. Det finns en ganska betydande kunskap, och

jag ser gärna att den förbättras, när det gäller alternativa odlingsformer utan kemiska medel.

Samtidigt måste vi vara medvetna om att hela vår jordbrukskultur bygger på monokulturer, där man strävar efter att i huvudsak odla bara en gröda på ett fält och ta död på allting annat. Detta är grundläggande, och det är fråga om att göra det på ett så miljövänligt sätt som möjligt. Det är inte alltid säkert att en mekanisk bearbetning är bättre, eftersom det ofta ökar läckaget av framför allt kväve till grundvattnet.

Anf. 8 ANNIKA ÅHNBERG (-):

Fru talman! Vägval var kanske ett illa valt ord. Vi har andra erfarenheter i politiken från att det kanske inte är så lyckat att prata om den enda vägen eller vägen vi skall välja. Jag kan hålla med om att det var ett illa valt ord.

Jag är också fullt medveten om att vi i dag inte kan välja bort hela den utveckling vi har haft inom jordbruket under senare delen av 1900-talet och som har fört oss till den situation vi befinner oss i. Men det är mycket troligt att det som man i dag satsar stora forsknings- och utvecklingsresurser på kommer att förverkligas i morgon.

I verkligheten är villkoren och möjligheterna ojämlika för dem som t.ex. vill satsa på alternativ odling i förhållande till dem som har enorma resurser att satsa på genteknik och kemiska bekämpningsmedel. Därför är det oerhört viktigt att man från politikerhåll försöker bidra till den utveckling som man gång efter annan lägger fast i politiska mål och som man vill se förverkligad. Jag hade därför önskat ett tydligare svar på frågan; detta är inte den framtid vi önskar.

Anf. 9 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Låt mig bara säga att jag tycker att det är kolossalt värdefullt att vi kan utveckla den alternativa odlingen och kunskapen som finns där, kanske inte bara för att använda den i just den alternativa odlingen utan även i annan mera konventionell odling. Jag tror dock att det vore för tidigt att nu kategoriskt avvisa de här möjligheterna. Vi har inte tillräcklig kunskap. Som jag sade tidigare i mitt svar får vi vänta litet grand innan vi kan göra denna bedömning. Jag tror framför allt att det är viktigt att vi nu inte sågar av möjligheterna att gå vidare med forskningen. Det är inte bra att avbryta inhämtandet av kunskap, och det är vad som pågår i det här sammanhanget.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1992/93:458 om Algeriet och de mänskliga rättigheterna

Anf. 10 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Fru talman! Kent Carlsson har frågat utrikesministern vad regeringen avser göra för att motverka brotten mot mänskliga rättigheter i Algeriet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Den algeriska republiken genomlever nu den svåraste kris landet haft se-

dan det blev självständigt för drygt 30 år sedan. Sedan februari i fjol råder undantagstillstånd. President Muhammed Boudiaf mördades, och landet styrs provisoriskt av den s.k. höga statskommittén. Nationalförsamlingen har upplösts, och de val vars andra omgång skulle ha hållits i början av året i fjol genomfördes aldrig. Specialdomstolar har inrättats i kampen mot subversion och terrorism. Hittills har civil-, militär- och specialdomstolar avkunnat ett fyrtiotal dödsstraff, och så vitt vi vet har fem av dessa verkställts.

Under den lagligt valde presidenten Benjedids maktinnehav sökte sig den algeriska ledningen fram emot en demokratisk utveckling. Det gamla enpartisystemet skulle ersättas av ett flerpartisystem. Valen till de kommunala församlingarna och borgmästarposterna under 1990 blev en framgång för de islamiska fundamentalisterna, samlade bakom partiet FIS, Den islamiska välfärdsfronten. Företrädarna för FIS tog över makten i ett stort antal kommuner, och det verkade uppenbart att de skulle göra detsamma i valet till nationalförsamlingen som delvis genomfördes strax före årsskiftet 1991/92.

Inför det perspektivet ingrep de mot regimen Benjedid oppositionella krafterna inom FLN och tvang Benjedid att avgå från presidentposten. Valproceduren avbröts och Den höga statskommittén insattes som landets ledande organ. Så småningom förbjöds också FIS.

Därmed inleddes det skede av utvecklingen i Algeriet som vi har sett gå mot alltmer skärpta och våldsamma urladdningar. De ledande islamisterna sitter fängslade, och övriga aktivister har gått under jorden. Väpnade grupper utövar terror mot civila. Attentat mot statliga institutioner och mord på poliser, gendarmer och militärer hör till vardagen.

Man räknar med att mellan 200 och 300 gendarmer, poliser och soldater mördats under 1992.

Utvecklingen i Algeriet är inne i en ond cirkel. Våld föder våld. Anklagelserna mot regimen i Algeriet för brott mot de mänskliga rättigheterna har varit många under det senaste året. Den svenska regeringen har tagit upp saken med företrädare för Algeriet. Detta gjordes bl.a. under det besök som Ali Haroun, en av medlemmarna i Den höga statskommittén, gjorde här för snart ett år sedan. Vi ämnar göra så även i fortsättningen.

Den algeriska regeringen har själv beskrivit situationen så att landet efter årtal av enpartivalde befinner sig i ekonomiskt, politiskt, socialt och moraliskt förfall. För att komma till rätta med detta och få bort grogrunden för den religiösa extremismen, måste man, enligt den algeriska regeringen, skapa ekonomisk tillväxt, avskaffa orättvisorna och rensa bort korrupta element ur statsapparaten. Även i en sådan situation måste emellertid respekt för mänskliga rättigheter iakttas.

Det ankommer, enligt vår åsikt, på demokratierna i omvärlden att ge uppmuntran och stöd åt de krafter i Algeriet som arbetar för en sådan utveckling. Sverige kommer att delta i detta arbete och att nyttja alla tillfällen som ges för att understryka för de algeriska ledarna vilken vikt vi från svensk sida fäster vid att demokratiseringsprocessen fortsätter samt att man visar respekt för de mänskliga rättigheterna, även om säkerhetsläget i landet är svårt.

Talmannen konstaterade att frågeställaren inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

Anf. 11 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Ingegerd Sahlström har frågat mig om jag är villig att verka för en ändring i lagen så att innehav av barnpornografi kriminaliseras.

Bestämmelsen om barnpornografibrott i 16 kap. 10 a § brottsbalken infördes år 1979. Straffet för den som skildrar barn i pornografisk bild med uppsåt att bilden sprids eller som sprider sådan bild är böter eller fängelse i högst sex månader. I en proposition som regeringen lämnade till riksdagen i december 1992 föreslås att maximistrafket för detta brott höjs till två år.

Den 9 februari i år svarade jag här i kammaren på några frågor som gällde sexuella övergrepp mot barn. Bakgrunden till frågorna var bl.a. en mycket uppmärksammas hovrättsdom. I anslutning till mitt svar redogjorde jag för att det inom mitt departement just nu utarbetas en promemoria som bl.a. kommer att behandla frågan om en eventuell kriminalisering av innehav av barnpornografi. Jag vill dock poängtera att denna fråga är mycket svårbedömd och rymmer ett flertal problem av såväl rättslig som praktisk karaktär. Bl.a. måste reglerna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen beaktas så att en kriminalisering inte skulle strida mot dessa regler. Frågan kräver därför ingående överväganden. Min förhoppning är att promemorian skall bli färdig nu under våren. Jag är således för närvarande inte beredd att ge något definitivt svar på Ingegerd Sahlströms fråga.

Anf. 12 INGEGERD SAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Allt fler upprörs alltmer över de rapporter som kommer just nu om att barn har utsatts för, och fortfarande utsatts för, sexuella övergrepp.

Det är riktigt att det är förbjudet med barnpornografiska alster i det här landet. Trots det tycks det finnas ett ganska stort flöde av bilder, videor och filmer.

Jag tycker inte att förbud i första hand löser problem, men i det här fallet tycker jag faktiskt att man bör vara hård och införa en kriminalisering även för innehav av barnpornografiska alster. Anledningen till detta är att det måste vara uppenbart för var och en att för att kunna producera dessa alster utsätts barn för sexuella övergrepp. De som innehar dessa alster måste också veta vad som har försiggått innan de fått bilderna i sin hand. Dessa människor måste ta ett ansvar och inse att det är förbjudet att bete sig på det här viset.

Det sägs i svaret att bl.a. reglerna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen måste beaktas. Om det här skulle finnas vissa hinder för att införa en kriminalisering av innehav av barnpornografiska alster, är justitieministern då beredd att ta initiativ för att ändra i dessa förordningar och lagar?

Anf. 13 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Ingegerd Sahlströms fråga låter väldigt enkel, men den är mycket komplicerad. Jag vore en dålig justitieminister och en medborgare

med dålig känsla för våra grundläggande värden om jag snabbt och enkelt svarade ja eller nej på frågan om jag är beredd att ändra i grundlagarna.

Grundlagarna ger uttryck för våra grundläggande värden i samhället. Om vi upptäcker att annan lagstiftning eller förslag till annan lagstiftning står i strid med grundlagarna, måste vi ta oss en ordentlig funderare på om de står i strid med viktiga grundläggande värden. Jag hoppas att vi i så fall är överens om att vi får hitta andra vägar att lösa problemen på, och inte sopa undan våra grundläggande värden.

Det är fullständigt omöjligt för mig, om jag vill vara något så när seriös, att enkelt svara på frågan och säga att jag är beredd att ändra grundlagen. Däremot tycker jag att jag mycket tydligt har markerat min inriktning genom att departementet har fått i uppdrag att se på möjligheterna att kriminalisera innehav. Ett sådant uppdrag hade jag aldrig gett om jag inte anser att vi måste finna alla tänkbara vägar för att komma åt övergreppen mot våra barn.

Anf. 14 INGEGERD SAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag uppskattar mycket de initiativ som har tagits. Samhället måste mycket tydligt markera sin inställning i dessa frågor. Det har vi kanske gjort tidigare också, men det har inte räckt. Därför måste vi gå ytterligare några steg.

I början av svaret talas det litet grand om spridningen av barnpornografiska alster. Jag vet genom kontakter med Huddingepolisen att de har haft stora svårigheter att få fram bevismaterial, när det gäller de filmer som har förekommit under senare tid. Man har varit smart nog – om jag får uttrycka mig så – att klippa filmerna på olika sätt. Då är det inte samma film som distribueras. Varje film räknas som enstaka, och då är det inte fråga om spridning, om jag har förstått saken rätt.

Finns den här problematiken med i den promemoria som skall utarbetas? Är den uppmärksammas där, så att vi kan få svar även på dessa frågor?

Anf. 15 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Vi på departementet följer mycket noggrant inte bara utvecklingen inom rättssystemet, utan också utvecklingen bland oss människor ute i samhället. Vi lägger nog ner mer systematiskt arbete än vad de flesta kan göra, just på att se hur människor hittar luckor i lagen. Just den fråga som Ingegerd Sahlström tar upp är uppmärksammas. Jag vet också att man ser på möjligheter att komma åt detta rena kryphål.

Anf. 16 INGEGERD SAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har i alla fall en känsla av att vi båda är besjälade av att komma till rätta med problemen. Vi får väl se på vilket sätt det kommer att utveckla sig. Jag ser fram emot promemorian. Jag hoppas att den kommer så snart som möjligt och att man under tiden man arbetar med den, tydligt talar om för människor vad som anses vara acceptabelt och icke acceptabelt när det gäller hur vi behandlar våra barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 17 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Hans Göran Franck har frågat mig om jag ämnar vidta någon åtgärd i anledning av den brottsutredning som bedrivs om mordet på statsminister Olof Palme.

Hans Göran Franck åberopar att det framförts kritik mot det sätt på vilket utredningen bedrivs och att det från flera håll ställts krav på att en ny kommission tillsätts.

Jag vill då erinra Hans Göran Franck om att jag den 10 november i fjol besvarade en fråga med liknande innehåll från Karl Gustaf Sjödin. Under denna tid har det inte framkommit något nytt som skulle ändra mitt ställningstagande.

Anf. 18 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det finns enligt min mening starka skäl att göra en ny grundlig granskning av det sätt brottsutredningen av mordet på statsminister Olof Palme genomförts. Det har nu gått mer än sju år sedan mordet förövades utan att något åtal är aktuellt.

Det har framförts delvis mycket stark kritik mot det sätt som utredningen har bedrivits på. Kritiken rör också vissa spaningsspår som är föremål för stort intresse från spaningsledningens sida.

I samband med statsminister Olof Palmes dödsdag har det förekommit en omfattande debatt och genomlysning av saken med utgångspunkt i det material som varit tillgängligt i den allmänna debatten.

Även spaningsledningen och andra myndighetspersoner har deltagit i den här debatten. Spaningsledaren Hans Ölvebro uttalade då att en opartisk granskning skulle vara av betydelse. Även rikspolischefen Björn Eriksson har uttalat sig positivt härom.

Den lämpliga tidpunkten för att inleda den här granskningen skulle enligt Ölvebro vara till hösten i år. Då skulle viss ytterligare utredning ha genomförts, och det är av betydelse att denna utredning får ske ostört. Det är framför allt en uppföljning av vad som inträffat efter Edelmankommissionens undersökning som bör göras, men det finns även anledning att granska vad Edelmankommissionen prövat, i den mån den bygger på uppgifter som sedermera visat sig vara felaktiga.

Det är angeläget att granskningen görs av personer som står helt självständiga i förhållande till polis och åklagare och tidigare undersökning. För att brottsutredningen skall kunna uppnå ett resultat till hösten är det enligt min mening också viktigt att den tillförs ytterligare resurser.

Anf. 19 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att svenska folket, precis som Hans Göran Franck och jag, anser att det är viktigt att vi gör allt vad som står i vår makt för att lösa mordet på tidigare statsminister Olof Palme.

Vi från regeringens sida är låsta i vår uppfattning om hur detta arbete skall bedrivas. Vi kan, som jag sade, emellertid inte i dag se att något nytt har framkommit.

Svar på frågor

Jag vill i det här sammanhanget påpeka för Hans Göran Franck att det i denna fråga är självklart för regeringen att föra en ständig dialog med företrädare för det socialdemokratiska partiet. Jag kan garantera att vi än så länge har varit helt överens om hur vi anser att arbetet skall bedrivas.

Anf. 20 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Det är bra att justitieministern och jag är helt överens om vikten och betydelsen av detta. Det är också betydelsefullt att man är öppen för åtgärder som kan vara av betydelse för förtroendet för rättsväsendet. Som justitieministern vet finns det ju tyvärr nu en del rapporter som tyder på att förtroendet för rättsväsendet har sjunkit, vilket är mycket beklagligt. Det gäller att på alla sätt söka reparera detta. Jag tror att frågan om brottsutredningen av mordet på Olof Palme har en viss betydelse i sammanhanget, även om den betydelsen kanske inte skall överdrivas.

Det är också bra att justitieministern säger att man inom regeringen inte är låst i sin uppfattning av hur detta arbete skall bedrivas.

Det finns nu en motion i denna fråga, som kommer att behandlas i konstitutionsutskottet. Mitt intryck är att man från socialdemokraternas sida nu är positivt inställd till att ytterligare en granskning görs.

Anf. 21 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Som jag sade för regeringen en fortlöpande diskussion och en dialog med det socialdemokratiska partiets partiledning. Vi driver arbetet på det sätt som vi har varit överens om, och självfallet skall vi fortsätta att ha en dialog.

Anf. 22 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Utöver vad jag hittills har sagt i debatten vill jag påpeka att det är av betydelse att spaningsledningen och rikspolischefen på senare tid har gjort dessa uttalanden. Det är det nya som har kommit till. Det gäller nu att det förs en diskussion också med dem om den här saken och att man dessutom försöker klara ut om det behövs några ytterligare förstärkningar fram till hösten, vilken av spaningsledningen och rikspolischefen bedöms som en mycket kritisk och viktig tid.

Anf. 23 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag sade det inte tidigare, men det kan vara på sin plats att påpeka att det inte bara är vi politiker som är involverade i diskussionen. Även representanter från Rikspolisstyrelsen är involverade och deltar i denna diskussion.

Anf. 24 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Fru talman! Även om det svar justitieministern skriftligen gav var negativt, tycker jag att debatten har visat på en positiv och öppen inställning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 25 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Kent Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att bibehålla den bemanning i lotsväsendet som även är av betydelse för försvaret och sjösäkerheten.

Riksdag och regering styr Sjöfartsverket, liksom övriga affärsverk, genom mål för verksamheten och ekonomin. För lotsningen är målet att tillhandahålla en säker lotsning till alla hamnar av betydelse. Kravet på effektiviseringar och rationaliseringar av statlig verksamhet omfattar även Sjöfartsverket. Verket genomför med den utgångspunkten en successiv anpassning av lotsorganisationen till sjöfartens ändrade struktur. Servicegraden för sjöfarten skall dock inte förändras.

När det gäller Kent Olssons fråga om bemanningen inom lotsväsendet har jag inhämtat att Sjöfartsverket ser över vissa bemanningsfrågor inom bl.a. sjötrafikavdelningen. Arbetet är dock inte klart, och någon rapport föreligger således ännu inte hos Sjöfartsverket. Jag har därför inte någon ytterligare kommentar i frågan.

Anf. 26 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag skall be att få tacka kommunikationsministern för svaret.

Jag tror att kommunikationsministern och jag är överens om att Sjöfartsverket, lika litet som andra verk, kan undgå rationaliseringar och effektiviseringar. Det gäller emellertid också att se till att man får en säker lotsning, att servicegraden inte förändras och att sjösäkerheten kan hållas på den höga nivå vi har nu. Jag upplever att kommunikationsministern och jag är överens även om det.

Om man lägger ner den bemannade lotsutkiken i Marstrand kommer det inom Skagerraks sjötrafikområde att finnas enbart en enda bemannad lotsutkik. Mellan Smögen och Marstrand sker varje år ca 8 800 fartygsrörelser av fartyg på över 50 meter. Många av dessa fartyg har farlig och miljöfarlig last, exempelvis råolja. Nyttan av att ha kvar lotsutkiken är alltså av miljöskäl helt klar. Två lotsstationer måste i det här läget vara bättre än en enda, vilket skulle bli resultatet av förslaget.

Bortsett från nyttan för miljön gör den här stationen nytta också genom att risken för olyckor minskar för många yrkesfiskare, som är beroende av hjälp och assistans. Under fjolåret upptäcktes från lotsutkiken fem olika sjöolyckor, som fick ett lyckligt slut tack vare bemanningen i lotsutkiken. Man räknar med att tolv eller tretton personer kunde räddas till livet på det här viset.

Jag vill ställa en fråga till kommunikationsministern, även om jag är medveten om att han inte helt kan svara på den: Borde det ändå inte finnas möjligheter att genomföra dessa besparingar inom Sjöfartsverket utan att lägga ner lotsutkiken?

Anf. 27 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Som jag sade i mitt svar pågår det inom Sjöfartsverket en översyn av de här frågorna. Det finns ännu ingen rapport, det finns inget

Svar på frågor

underlag att ta ställning till. Inte ens generaldirektören har fått in underlag för ställningstagande i den här frågan.

Som Kent Olsson säger handlar det i det här fallet om en befattning.

Sjösäkerhet är ju oerhört viktig, det har inte minst den senaste tidens svåra olyckor i Östersjön och på andra håll i världen visat. Vi måste göra allt för att se till att vi har en bra sjösäkerhet, men frågan är om vi kan lösa de stora sjösäkerhetsproblemen genom att ha fysiska personer utplacerade vid olika utkikspunkter, som blickar ut över vattnet.

Vi skall ändå komma ihåg att det i dag finns två utkikar och att man diskuterar möjligheten att ta bort en. Över den stora delen av Skagerrak sker ändå inte någon personlig övervakning.

Jag förringar inte detta, men det är inte en lösning på sjösäkerhetsproblemen. Sjöfartsverket har i uppdrag att ta ett stort samlat grepp på detta och se till att vi har en väl fungerande sjösäkerhet.

Denna arbetsgrupp håller på med sitt arbete, men den är inte klar. Man har exempelvis ännu inte haft några diskussioner med de fackliga organisationerna. Därför tycker jag, fru talman, att det är för tidigt att gå in i en sakdiskussion om just den fråga som Kent Olsson ställer till mig i dag, även om den i sig kan vara nog så viktig.

Anf. 28 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag är medveten om att kommunikationsministern i sakdiskussionen inte kan ge de svar som jag skulle vilja ha beroende på att vi är i ett tidigt stadium. Men samtidigt är många människor nere på kusten oroliga för miljön. Det är inget tvivel om att om man har haft två lotsstationer och lotsutkikar och minskar det till en innebär det en försämring även om man kan fråga sig hur många lotsutkikar man skall ha för att försäkra sig om sjösäkerheten.

Kommunikationsministern har gett i uppdrag till en arbetsgrupp att se över sjösäkerheten. Det känns litet underligt att Sjöfartsverket i det här läget går in och säger att man vill minska antalet lotsstationer från två till en.

Jag vill notera att dessa två lotsutkikar i Brofjorden vid Marstrand i dag ger ett överskott på 79 miljoner kronor. Jag tycker därför att det är litet anmärkningsvärt att man minskar antalet lotsstationer från två till en.

Anf. 29 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Jag konstaterar att Kent Olsson och jag har exakt samma ambition, nämligen att se till att vi får en bra sjösäkerhet.

Sjöfartsverket är mycket kompetent i dessa frågor. Verket håller nu på att se över bl.a. personalfrågor när det gäller lotsutkikarna. Jag avvaktar den utredningen. Först därefter kanske det är meningsfullt att Kent Olsson och jag har en ny debatt i frågan.

Anf. 30 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Även om kommunikationsministern inte kan ge några definitiva svar, uppfattar jag, eftersom vi har varit överens om att sjösäkerheten är viktig, att vi så småningom kanske också blir överens om att lotsutkiken i Marstrand är värd att bevara.

Anf. 31 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Kent Olsson gör nu en övertolkning av mitt svar. Jag kan inte uttala mig om just lotsutkiken i Marstrand, utan jag avvaktar Sjöfartsverkets handläggning av denna fråga. När den är slutförd, kan Kent Olsson och jag ha en ny debatt i denna fråga.

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1992/93:457 om riksväg 60

Anf. 32 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Per Erik Granström har frågat mig om medel är avsatta för genomfarterna vid Ludvika och Grängesberg och i så fall när i tiden projekten kan genomföras.

Regeringen har nyligen presenterat en proposition om investeringar i trafikens infrastruktur där regeringen bl.a. lämnar förslag om inriktning och finansiering av framtida investeringar.

Regeringen har därmed försett riksdagen med ett förslag till övergripande riktlinjer för hur infrastrukturen skall utvecklas och i vilken omfattning de olika trafikpolitiska delmålen kan tillgodoses. Föreslagna riktlinjer avser t.ex. den geografiska avgränsningen av det prioriterade vägnätet, det s.k. stamvägnätet, samt vilken standard de olika stråken i nätet skall uppnå under planeringsperioden 1994–2003.

Beträffande finansieringen föreslår regeringen att investeringarna skall betalas genom att Vägverket och Banverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret inom en av riksdagen beslutad låneram.

Syftet med propositionen är bl.a. att stärka riksdagens och regeringens inflytande över investeringsplaneringen och ge dem möjlighet att i betydligt högre grad än tidigare påverka inriktningen av investeringarna i vägar och järnvägar.

Det är dock Vägverkets och Banverkets ansvar att inom ramen för riksdagens beslut om den angivna investeringsinriktningen och inom angiven låneram välja ut de enskilda objekten och upprätta investeringsplaner. I vilken mån som medel kommer att avsättas för nämnda genomfarter avgörs därmed i och med att dessa planer upprättas.

Anf. 33 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. Jag är väl medveten om Vägverkets roll när det gäller prioriteringar av vägobjekt. Min avsikt med frågan var dock att få ett klarläggande av hur man skall tolka de angivna prioriteringarna i propositionen. Min förhoppning var också att svaret skulle ge ett klart besked om huruvida kommande prioriteringar kan tolkas så att förbifarter på besvärliga avsnitt prioriteras före övriga delar i det stamvägnät som föreslås i propositionen. Detta har jag inte kunnat läsa mig till i nämnda proposition.

Vägverket och Banverket har att välja ut projekt. I ett vägbyggnadssammanhang är det också ett omfattande planeringsarbete. Planfrågor skall lö-

sas av såväl Vägverket som kommuner. I nu rådande arbetsmarknadssituation är det, som jag ser det, mycket angeläget att komma i gång med objekt. Därför är det också min mening att det bör vara klara direktiv om hur en sådan prioritering bör göras.

Min följdfråga är: Ger propositionen sådana klara besked som möjliggör för kommuner och Vägverket att nu snabbt sätta i gång projekteringsarbetet?

Anf. 34 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Syftet med den proposition som lades fram förra måndagen var just att riksdagen skall få ett ökat inflytande över planeringen av de strategiska väg- och järnvägsinvesteringarna under de kommande tio åren. Denna proposition har riksdagen nu på sitt bord. Regeringen avvaktar ett beslut i den frågan.

Därefter kommer alltså Vägverket och Banverket att upprätta genomförandeplaner för detta. Vilka kriterier som man har när man tar fram dem, kan jag inte exakt svara på. Men man tittar bl.a. på att man får så mycket som möjligt färdigt av olika stråk. Man kommer naturligtvis att ta de mest samhällsekonomiskt lönsamma projekten först. Samhällsekonomi innebär bl.a. det som Per Erik Granström var inne på, nämligen sådant som innebär att man t.ex. kan minimera antalet trafikolyckor. I detta sammanhang är jag övertygad om att denna typ av förbifarter kommer att komma mycket högt upp på prioriteringslistan.

Jag kan emellertid i dag inte ge något svar på detta helt enkelt därför att jag ännu inte har fått in något underlag från Vägverket och Banverket. Vägverket och Banverket avvaktar riksdagens ställningstagande till den proposition som regeringen har lagt fram.

Anf. 35 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att det finns en ambition att i framtiden prioritera besvärliga vägavsnitt.

Det som dock bekymrar mig något är att denna typ av frågor om prioriteringar och planfrågor tar tid. Min förhoppning är naturligtvis att vi snabbt kommer till skott så att vi får i gång projekt.

Anf. 36 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Fru talman! Per Erik Granström tar upp två konkreta förbifarter på riksväg 60. Det är mycket svårt för mig att veta var dessa ärenden befinner sig i planhänseende i dag. Är de färdiga att startas? Finns det fastställda arbetsplaner? Har man löst markfrågor? Det är inte detta som riksdagen nu skall ta ställning till utan det är vilka nationella stråk som vi skall satsa på. Därefter får man se vilka projekt som är färdiga att köra i gång omedelbart. De kommer att startas omedelbart. De som ligger längre bak i planeringen genom att man inte har löst planfrågor etc. kommer med nödvändighet att startas något senare.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 37 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Kjell Ericsson har frågat mig om regeringen kan tänka sig att vidta lagändringar vad gäller blankningsaffärer.

Det kan kanske vara lämpligt att jag först förklarar för de ledamöter som inte närmare följer aktiehandeln vad en blankningsaffär är.

På den svenska värdepappersmarknaden skiljs mellan äkta och oäkta blankning. Utmärkande för den äkta blankningen är att man säljer värdepapper som man fått med förfoganderätt genom en försträckning. Man brukar i dessa fall, något oegentligt, säga att man säljer *lånade* värdepapper. Oäkta blankning innebär en försäljning av värdepapper som man över huvud taget inte innehar eller förfogar över. Vid den oäkta blankningen utnyttjas det tidsglapp som normalt finns mellan avslutet av affären och leveransen av värdepapperen eller registreringen av affären i ett kontobaserat system. Under denna tid införskaffar säljaren värdepapperen i fråga.

I den tidigare lagstiftningen för fondkommissionärer fanns ett förbud för dessa att göra blankningsaffärer eller att medverka i sådana affärer. Förbudet avsåg äkta blankning. Något förbud mot den andra formen av blankning har inte funnits i lagstiftningen. När blankningsförbudet infördes år 1979 angavs som skäl att Stockholms fondbörs hade ett alltför begränsat material av fondpapper tillgängligt för omsättning. Dessutom ansågs att det förekom utpräglat spekulativa inslag i blankningsaffärer och att den part som hade närmare kännedom om marknadsläget hade ett övertag i förhållande till sin motpart.

Efter förslag av Värdepappersmarknadskommittén togs blankningsförbudet bort när den nya lagen om värdepappersrörelse kom i augusti 1991. Skälen för ett förbud ansågs då inte längre hållbara. I motiven till den nya lagen, som ersatte 1979 års fondkommissionslag, framhölls i huvudsak följande omständigheter till stöd för att häva blankningsförbudet:

- Antalet börsbolag och börsomsättningen hade ökat väsentligt under 1980-talet.
- Spekulative inslag förekommer i all värdepappershandel och är inget specifikt för blankningsaffärer. Att som vid blankning försöka tjäna pengar på en nedåtgående marknad är i sig inte mer spekulativt än att göra det vid en uppåtgående. Att den som är välinformerad om marknaden har ett övertag gäller generellt och är inte heller något unikt för blankningsaffärer.
- Det finns andra finansiella instrument på värdepappersmarknaden som också kan ge ett positivt utfall vid fallande aktiekurser, t.ex. köp av säljoptioner eller en terminsaffär.
- Blankning är tillåtet på betydande värdepappersmarknader utomlands. Det är olämpligt att i en alltmer internationaliserad värdepappersmarknad vidmakthålla ett förbud i Sverige för blankning.
- Det är inte förbjudet för andra aktörer än fondkommissionärer att göra blankningsaffärer.

Svar på frågor

Samtidigt med att blankningsförbudet upphävdes infördes i den nya lagen om handel med finansiella instrument ett krav på skriftligt avtal vid bl.a. lån av värdepapper. Kravet gäller avtal som ingås av företag som står under Finansinspektionens tillsyn. Denna regel kompletteras av Finansinspektionens föreskrifter om värdepapperslån. I dessa föreskrifter finns en detaljerad uppräknning av vad som skall vara reglerat i ett låneavtal. Bl.a. skall det framgå hur stor säkerhet som låntagaren måste ställa för lånet och för vilket ändamål de lånade värdepapperen skall användas. Föreskrifterna anger också vad för slags tillgångar som får användas som säkerhet. Förutom låneavtalet skall också en avräkningsnota upprättas. Yrkesmässig förmedling av aktielån får utföras bara av företag som har tillstånd av Finansinspektionen för sådan verksamhet, dvs. värdepappersinstitut. Dessa står under tillsyn av inspektionen.

I Värdepappersmarknadskommitténs förslag till ny börslag fanns en föreskrift om att det av en anmälan om avslut som en börsmedlem gör till en börs skulle framgå om det var en blankningsaffär. Någon sådan regel fördes emellertid inte in i den nya börslagstiftning som trädde i kraft vid årsskiftet. Motiveringen för detta var att sådana detaljer i börsmedlemmars och andras anmälningsskyldighet till en börs borde bestämmas av börsen. Detta skall ses mot bakgrund av dels att börslagen har karaktär av ramlagstiftning, dels att det i lagen ställs ett generellt krav på att handeln vid en börs skall präglas av god genomlysning. Det ankommer på varje enskild börs att bestämma detaljerna i anmälningsskyldigheten och i vad mån sådana uppgifter skall offentliggöras. Finansinspektionen, som utövar tillsynen över börserna, har att bevaka att börsen iakttar genomlysningskravet.

Som Kjell Ericsson påpekar har frågan om en redovisning av volymen blankningsaffärer i aktiehandeln vid Stockholms fondbörs uppmärksamats i pressen. Någon sådan redovisning förekommer inte i dag. Vid OM Stockholm som har en marknadsplats för aktielån redovisas emellertid utestående volymer aktielåneavtal. Volymen redovisas separat för vart och ett av det trettioital börsbolag vilkas aktier ingår i OM:s aktielånemarknad.

Offentlig information saknas alltså om de aktielån som inte förmedlas genom OM:s lånemarknad. Det bör dock uppmärksammas att lån av aktier kan ske för andra ändamål än blankning.

I flera tidningsartiklar har framförts krav på en fullständigare redovisning av aktielånen och blankningsvolymerna i syfte att få till stånd en bättre genomlysning av aktiemarknaden. Det hävdas att det nu är endast ett fåtal aktörer som känner till huruvida det är lånade aktier som används vid aktiehandeln på Stockholms fondbörs och att dessa aktörer därför har ett informationsövertag som kan utnyttjas. Detta menar man kan skada tilltron till aktiemarknaden. Det är sådana farhågor som Kjell Ericsson också ger uttryck för.

Jag håller naturligtvis med om att en utökad redovisning av aktielånen behövs för en god genomlysning av aktiehandeln. Nu vet jag att fondbörsen tillsammans med Finansinspektionen och Fondhandlarföreringen just har inlett ett arbete med att ta fram regler som skall förbättra redovisningen av aktielånen. Sådana regler lär kunna vara klara före halvårsskiftet. Jag utgår från att det initiativ som tagits resulterar i en lösning som tillgodoser börsla-

gens krav på god genomlysning av börshandeln. Det är Finansinspektionens sak att bevaka detta.

Det har nu gått ett och ett halvt år sedan blankningsförbudet hävdes. Min uppfattning är att det under denna period inte framkommit sådana omständigheter att beslutet att ta bort förbudet skulle behöva omprövas eller att möjligheterna att göra blankningsaffärer skulle behöva förenas med särskilda restriktioner.

Kjell Ericsson hävdar att lagstiftningen i fråga om blankningsaffärer skulle vara strängare i andra länder. Som exempel nämner han USA och Storbritannien. I dessa länder är det – liksom här i landet – tillåtet att blanka både genom att låna värdepapper och genom att sälja värdepapper som man inte förfogar över. Vissa krav på redovisning av blankningsvolymen vid börserna förekommer dock. Av vad jag nyss sagt framgår att en sådan redovisning snart kommer att finnas även i Sverige.

Mitt svar på Kjell Ericssons fråga är att regeringen för närvarande inte avser att föreslå några lagändringar vad gäller blankningsaffärer.

Anf. 38 KJELL ERICSSON (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för detta mycket fylliga och informativa svar på min fråga. Orsaken till att jag ställde frågan är de uppgifter som funnits i pressen under senare tid. Jag har ingen uppfattning om huruvida det varit några fel med de affärer som förekommit, men också rykten kan skada marknaden.

Blankningsaffärerna har blivit vanliga på senare tid, efter det att de har blivit tillåtna, men som framgår av svaret behöver det inte vara något oegentligt i detta. Men blankning i större skala kan få kursdrivande effekter och ge stora vinster. Om det skulle förekomma oegentligheter i samband med blankningen, kan det skada tilltron till börsen och till det finansiella systemet. Det kan också skrämja bort aktieägare.

Mot bakgrund av de åtgärder som har redovisats i det mycket fylliga svaret, bl.a. det som Fondbörsen, Finansinspektionen och Svenska fondhandlarsföreningen är i färd med att göra, är jag nöjd med svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1992/93:435 om skatteuppbörden m.m.

Anf. 39 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Harry Staaf har mot bakgrund av en rapport från Riksgäldskontoret och Riksrevisionsverket om betalningstidpunkter för statliga medelsflöden frågat hur finansministern tänker hantera de förslag som lagts fram i denna.

I rapporten föreslås bl.a. att redovisning och uppbörd av mervärdesskatt skall ske varje månad i stället för varannan och att inbetalning av preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter skall göras den 3 i varje månad i stället för den 18 samt att inbetalning av preliminär F-skatt skall göras den 3 i varje månad i stället för den 18 varannan månad.

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

Svar på frågor

Harry Staaf hävdar att motivet till de föreslagna förändringarna är att staten skall kunna göra räntevinster. Lika stor som räntevinsten blir för staten blir ränteförlusten för de företag som har att administrera uppbörden åt staten. Företagens administration kommer att öka. Arbetet i regeringskansliet är fördelat så att det är jag som skall besvara frågan.

Inledningsvis vill jag nämna att den rapport som Harry Staaf hänvisar till omfattar inte bara inbetalningar till staten utan även statliga utbetalningar. De delar av rapporten som Harry Staaf nämnt behöver utredas vidare. Jag har efter regeringens bemyndigande tillkallat en särskild utredare som skall se över uppbördslagstiftningen. I samband med denna översyn kommer även frågan om betalningstidpunkter att tas upp. Utredningsarbetet skall vara avslutat före utgången av år 1994, men frågan om betalningstidpunkter bör behandlas med förtur. Jag är inte beredd att nu ta ställning till de förslag som Riksgäldskontoret och Riksrevisionsverket lagt fram i sin rapport.

Jag vill dock nämna att de förslag som läggs fram i rapporten grundas på de principer vid prövning av tidpunkter för statliga betalningar som angavs i budgetpropositionen 1992. Bl.a. skall in- och utbetalningstidpunkter väljas så att statens räntekostnader minimeras. Vid det slutliga ställningstagandet måste emellertid hänsyn också tas till effekterna för företagen. En övergripande målsättning för regeringens politik är att förbättra villkoren för företagande – inte minst vad avser mindre och medelstora företag.

Anf. 40 HARRY STAAF (kds):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag tolkar det mycket positivt. Med den handläggning som statsrådet anvisar ges ju möjlighet att beakta den oro som onekligen finns ute bland företagen inför hur man likviditationsmässigt skall klara morgondagen.

Ett direkt genomförande av de framlagda förslagen skulle ställa krav på ökad likviditet i företagen. Det är för närvarande svårt för många företag att klara en ökning av likviditeten, inte minst med tanke på att bankerna är ganska kärva. Till detta kommer att många företag nu råkar ut för att deras kunder begär längre kredittider, upp till 60 dagars kredit. Också det anstränger likviditeten.

Det kan vidare på momssidan bli visst administrativt merarbete för en del företag om man förtätar inbetalningarna. Även om rapporten grundar sig på ett riksdagsbeslut tycker jag att företagen bör få någon form av kompensering för att de tar på sig en stor del av skatteuppbörden. Som sagt menar jag emellertid att dessa frågor med den handläggning som är skisserad fått en rimlig belysning. Än en gång tack för svaret!

Anf. 41 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag delar naturligtvis, speciellt i dagens situation, Harry Staafs oro och försäkrar att regeringen, som jag sade, kommer att väga in situationen för näringslivet och för företagen vid den slutliga bedömningen av denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 42 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Stefan Attefall har frågat statsrådet Per Westerberg om regeringen är beredd att verka för att en kreditmarknadsnämnd inrättas med syfte att genom uttalanden om god banksed påverka praxis inom kreditväsendet vad gäller uppsägning av lån, krav på tilläggssäkerhet, borgensfrågor m.m.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag har tidigare i olika sammanhang slagit fast att det måste vara upp till bankerna själva att bedöma om en kredit skall lämnas. Jag har förståelse för Attefalls synpunkt att det finns en risk att den finansiella krisen leder till att bankerna i sin allmänna försiktighet går för långt i åtstramningen av kreditgivning. Jag har också vid flera tillfällen för företrädare för bankerna påpekat vikten av att inte vara alltför försiktig i detta avseende. I propositionen om bankstöd har regeringen också betonat vikten av att bankerna ges ekonomiska förutsättningar att fullgöra sin uppgift som kreditgivare.

Jag har även förståelse för Attefalls oro över bankernas agerande i nuvarande svåra situation i fråga om uppsägning av lån och krav på tilläggssäkerheter m.m. Jag är väl medveten om att det kan finnas ett behov av riktlinjer om vad som är god banksed på detta område. Riksdagen har också begärt att frågan om en allmänhetens bankombudsman utreds. Även Finansinspektionen har tagit initiativ till diskussioner med bankernas branschorganisation om förutsättningarna att bilda en rådgivningsbyrå för kredittagare på motsvarande sätt som finns på försäkringsområdet.

Jag förutsätter att de diskussioner som nu pågår kommer att leda till att dessa frågor klarläggs. Om så inte skulle bli fallet får det provas om lagstiftningsåtgärder skall vidtas inom området.

Då Stefan Attefall, som framställt frågan, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Roland Lében i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 43 ROLAND LÉBEN (kds):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag möter i svaret visserligen förståelse för problemet, men tiden rinner ändå i väg. De problem som en kreditmarknadsnämnd behöver ta sig an är faktiskt akuta. Redan i dag kan man rada upp exempel på företag, inte bara enmansföretag utan företag med flera anställda, där bankerna dragit in krediter trots att man inte fallerat med betalningarna. Jag känner även till exempel på företagare som har drivits till personlig konkurs med familjetragedier som följd.

Det finns mot denna bakgrund enligt min mening fog för att gå till handling i denna fråga och inte låta tiden löpa i väg för långt. Det finns behov – med råge – på detta område. Visst skall en hel del vara upp till bankerna, men jag kan ge skäl både för och emot detta. Mycket var upp till bankerna också under 80-talet, och vi vet hur det sedan har gått.

Det är viktigt att vi i samhället sätter upp vissa ramar och försöker ange

Svar på frågor

vissa etiska riktlinjer. En kreditmarknadsnämnd skulle kunna ge oss snabbare beslut och vägledning än eventuella försök till lagstiftning. En sådan nämnd skulle tillskapa en kanal för att sakligt behandla det missnöje som annars behandlas enbart i kvällspress och liknande. Redan det faktum att det skulle finnas ett sådant här organ att vända sig till skulle med största sannolikhet bidra till en form av självsanering, vilket är viktigt. Det skulle också kunna inverka på kapitalförsörjningen, vilket är betydelsefullt inte minst i detta konjunkturläge.

Jag skulle vilja få litet mer av klarlägganden från statsrådet huruvida han är beredd att ta initiativ och mera ta fasta på dessa behov.

Anf. 44 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det är naturligtvis att föredra om branschen själv agerar tillsammans med Finansinspektionen. Det går snabbare. För att regeringen skall kunna inrätta en nämnd med angivna uppgifter krävs en lagstiftning och behandling på sedvanligt sätt. Enligt min bedömning skulle det ta längre tid än att gå fram på detta sätt.

Jag kan vidare mycket väl hålla med om att man inte skall sätta upp 80-talet som något föredöme när det gäller kreditbeslut i olika avseenden. Men staten skall inte göra mer än sätta upp ramar genom lagstiftningen och agera i bankstödsfrågor på ett sådant sätt att vi får både snabbhet och effektivitet samtidigt som kostnaderna minimeras. Därigenom skapar vi ett underlag för en vettig och sunt fungerande bankverksamhet. Staten skall inte gå längre.

Skulle staten involvera sig alltför mycket och börja lägga sig i kreditbeslut, kommer vi för långt in i ett planekonomiskt tänkande, och jag är övertygad om att ingen av oss är intresserad av det. Erfarenheterna av staten som bankägare är inte de allra bästa, vilket vi kan se t.ex. när det gäller Nordbanken.

Anf. 45 ROLAND LÉBEN (kds):

Fru talman! Det är inte alls fråga om något slags planstyrning utan om att ha en instans som på ett bra sätt kan ange etiska och andra riktlinjer. I Lindbeckrapporten konstateras ju att man efter finanskrisen måste tillse att vi får en på sikt fungerande kapitalmarknad, att det är risk för att bankerna blir överdrivet försiktiga och att det är viktigt att uppnå goda förutsättningar för en flexibel och konkurrensorienterad finansmarknad med en mångfald av aktörer och finansiella instrument. Man talar om att det är risk för att bankerna snarare minskar sin utlåning efter den senaste tidens skräckupplevelser.

Jag gläder mig åt att statsrådet och flera andra har sagt att man inte skall lämna någon möda ospard för att få tillbaka skattebetalarnas pengar i banksystemet och beivra brottsligheten, men jag skulle vilja se litet mer av denna energi och beslutsamhet i just denna fråga.

Anf. 46 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! En av de viktigaste uppgifter som vi nu har för att förbättra förutsättningarna för en bra kreditförsörjning är att snabbt hantera bankstödsfrågorna. För att ta ett aktuellt exempel kan jag nämna behovet av att

så snabbt som möjligt komma fram till ett beslut rörande SE-bankens situation.

Jag tror och hoppas att det bästa i denna fråga är att inledningsvis pröva möjligheterna att inrätta en rådgivningsbyrå uppbyggd på det sätt som diskuteras mellan inspektionen och branschorganisationerna.

Anf. 47 ROLAND LÉBEN (kds):

Fru talman! Jag tackar så länge för det beskedet. Vi får väl anledning att återkomma i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1992/93:440 om redovisningen av valutaförlusten

Anf. 48 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Bert Karlsson har frågat mig om vad jag avser att göra för att skapa förutsättningar för att livskraftiga företag inte enbart på grund av den svenska kronans depreciering skall behöva gå i konkurs.

Finansministern har inom loppet av en vecka besvarat två frågor från Claus Zaar, en av Bert Karlssons partikamrater, om småföretagens situation. Jag ber att få hänvisa till svaret på dessa frågor.

Det väsentliga för företagen är sammanfattningsvis att det förs en bra ekonomisk politik. När det särskilt gäller skattepolitiken vill jag understryka att en rad åtgärder vidtagits för att sänka eller avskaffa tillväxthämmande skatter. Som aviserats i finansplanen avser regeringen att fortsätta detta arbete. Ett kommande förslag om ändringar i företagsbeskattningen innefattar bl.a. att nya beskattningsregler skall gälla för enskilda näringsidkare och handelsbolag fr.o.m. den 1 januari 1994.

Så till reglerna om likvidationsplikt och innehållet i god redovisningssed, som Bert Karlsson särskilt pekar på.

Med hänsyn till hur arbetet är fördelat inom regeringen är det egentligen statsrådet Laurén som skall svara i dessa delar. Jag kan emellertid nämna att Företagarnas Riksorganisation i en skrivelse aktualiserat de problem som Bert Karlsson tar upp och bl.a. föreslagit ändrad lagstiftning. Regeringen har därför beslutat att överlämna skrivelsen till de kommittéer som för närvarande gör en översyn av bl.a. dessa regler, nämligen Aktiebolagskommittén (Ju 1990:08) och Redovisningskommittén (Ju 1991:07).

Anf. 49 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Det är jättebra att man sätter i gång denna process. Varje dag dör svenska företag. Tyvärr försvinner också innehållet i företag bort från Sverige, till Polen och andra låglöneländer. Det är oerhört viktigt att vi ser till att förutsättningar för friska företag finns. Det handlar här om pappersförluster. Det är väl positivt att man har satt i gång en process, men jag tycker att Bo Lundgren och andra som har inflytande skall tillse att den också går snabbt.

Regeringen betonar att det för att vi skall klara krisen i Sverige också be-

hövs företagare och företag som kan fungera. Jag tycker att det är onödigt att företag skall gå i konkurs genom följdverkningar som man inte har tänkt på. En av orsakerna till det som sker är att regeringen hela tiden hävdade att man skulle hålla kronans värde uppe.

Många trodde på detta. De placerade inte om pengarna, utan de lät utlandslånen finnas kvar. Därför tycker jag att det är oerhört angeläget att problemet åtgärdas snabbt. Snabbt är inte fråga om ett år, som det ofta är i riksdagen. Det är på sin höjd fråga om månader.

Anf. 50 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Låt oss hoppas att det i första hand är fråga om pappersförluster. Skulle kronans värde stå kvar på den nivå den har för närvarande, eller det blir en depreciering, är det inte fråga om en pappersförlust. Förr eller senare har en faktisk förlust uppstått till följd av kronans fall.

Det här är ett problem som vi måste fundera över, liksom alla andra problem som finns i jobbet med att skapa ett bra företagarklimat. I den frågan är vi helt överens. Där lider vi naturligtvis av de senaste två decenniernas försyndelser. De skapar värre problem för ekonomin i dess helhet.

En av de viktigaste sakerna för oss är att se till att deprecieringen av kronkursen inte blir för stor. Jag kan bara notera att den debatt som för närvarande förs om den ekonomiska politiken i riksdagen, och de problem som finns vad gäller riksdagspartiernas ställningstagande, väsentligt skadar de mindre företagens situation. En stabilitet där man kan lita på åtaganden från olika partier i riksdagen skulle väsentligt förbättra förutsättningarna för att minska belastningen på de mindre företagen.

Anf. 51 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Förutsättningarna för att vi skall få en förändrad och stark krona är att svenska folket tror på att besparingarna leder till något. Men de måste vara rättvisa. Alla måste vara med och spara – inte bara några få. Jag tror att vi är ganska överens om riktlinjerna i stort, utom när det gäller frågan om rättvisa besparingar. Jag hoppas verkligen att kronans värde är helt anorlunda om två år. Det är nämligen en förutsättning för att vi över huvud taget skall klara oss i det här landet.

Men att anklaga Ny demokrati för att skapa denna oro är att gå litet väl långt. I dag har vi en minoritetsregering. Det fordras faktiskt en majoritet för beslut. Om man respekterar demokratin, förutsätter det att man pratar med någon för att få denna majoritet. Det är just det vi nu diskuterar. Det är inte bara Ny demokrati som har ansvaret för detta.

Anf. 52 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi diskuterar nu valutakursens påverkan på de mindre företagen. Det är alldeles uppenbart att det som har inträffat den senaste veckan har skadat de mindre företagen i det här avseendet.

Det är självklart att vi skall restaurera svensk ekonomi med en så rättvis profil som det över huvud taget är möjligt att uppnå. Men det skall ske med korrekta åtgärder. En förutsättning för att få en stabilitet och förtroende utomlands för kronan är naturligtvis att det finns en förutsebarhet. Jag inser

fuller väl att en minoritetsregering har att skaffa sig en majoritet på ett eller annat sätt för sina förslag i riksdagen. Men en förutsättning för att ha förutsebarhet är att man åtminstone vet att partier står för de förslag de själva för fram.

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Svar på frågor

Anf. 53 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Det här är kanske ett lämpligt tillfälle att ta upp denna fråga. Det har tydligen blivit en diskussion om frågan om delpensionen.

Anf. 54 TALMANNEN:

Frågan gäller redovisningen av valutaförlusten vid utlandslån.

Anf. 55 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Men Bo Lundgren gick faktiskt in på denna fråga, och då måste jag få ha rätt att svara på den.

Vi har då frågan om det s.k. sveket. Det fanns faktiskt ingen överenskommelse. En överenskommelse träffas mellan två parter, inte mellan en part. Den dag ni är beredda att prata skall vi i Ny demokrati se till att förhandla på lika villkor. Då skall vi hålla våra överenskommelser. Det kan jag gå i god för.

Anf. 56 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag beklagar om jag har lett debatten in på fel spår. Jag försökte vara så generell som möjligt. Jag tänker inte heller svara på den konkreta frågan. Jag konstaterar att valutakursen i det läge vi har med en flytande krona är något som påverkar förtroendet inte bara för regeringens politik utan också för möjligheterna att föra den politiken i riksdagen. Där har naturligtvis riksdagspartierna sitt ansvar.

Anf. 57 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Jag hoppas att Ny demokrati skall få fungera som ett likvärdigt parti i riksdagen och att demokratin respekteras.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1992/93:450 om lånefinansieringen av småhus

Anf. 58 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Catarina Rönnung har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med de problem som bottenlåneinstitutens otillräckliga lånefinansiering av småhus skapar för trähusbranschen.

Det måste föreligga tre grundläggande förutsättningar för att kunna lånefinansiera bostadsbyggande. För det första: kreditinstituten måste ha pengar att låna ut. För det andra: det måste finnas en rimlig balans mellan den totala produktionskostnaden och värdet av den färdigbyggda bostaden. För det tredje: låntagaren måste vara kreditvärdig.

Den ekonomiska politik som bedrevs under främst 1980-talet har skapat

stora problem att uppfylla dessa tre förutsättningar. Genom att tillåta en spekulationsekonomi med högt inflationsläge blåstes fastighetspriserna och kreditgivningen till dem upp till alltför höga nivåer.

1980-talets politik har nu resulterat i en rejäl ekonomisk baksmälla med bl.a. ohållbara skillnader mellan produktionskostnader och värdet på den färdigbyggda fastigheten, höga realräntor och hög arbetslöshet. Följden har blivit synnerligen stora kreditförluster i banksystemet och avsevärt försämrade möjligheter för kreditinstituten att lånefinansiera bl.a. bostadsbyggandet.

Catarina Rönning frågar nu vad jag avser att göra för att komma till rätta med dessa problem. Jag uppfattar frågan som att vi är överens om att det är den borgerliga regeringen som nu måste komma till rätta med de problem som 1980-talets politik ställt till med. Som jag framhållit tidigare i olika sammanhang måste vi för att lösa dessa och andra problem föra en sådan ekonomisk politik som leder till lägre produktionskostnader, lägre räntor och en fortsatt låg inflation.

Samtidigt pågår som bekant ett omfattande arbete med att komma till rätta med de akuta problemen på kreditmarknaden. I det arbetet ingår olika generella åtaganden från statens sida som syftar till att trygga kreditförsörjningen till olika sektorer, även bostadssektorn. Dessutom bidrar staten till finansieringen av bostadsbyggandet genom att ställa kreditgarantier för en del av lånet. Från kreditinstituten har också getts besked om att de medverkar i lånefinansiering i den utsträckning som är möjlig för dem med hänsyn till kravet på rimliga säkerheter i fastigheten och på att låntagaren är kreditvärdig.

Anf. 59 CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

För ett par år sedan arbetade 6 000 personer i svensk trähusindustri. Före årets slut beräknas antalet anställda, kollektivanställda och tjänstemän inräknade, vara under 1 000. 75 % av det tidigare antalet anställda är i dag arbetslösa.

I Jönköpings län, själva hjärtat i landets småhustillverkning, finns 258 kollektivanställda kvar i trähusproduktionen. Träacken i Vetlanda och Nässjö har 855 medlemmar som får ersättning från A-kassan. 500 omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

År 1990 tillverkades 24 120 småhus i landet. I år beräknas antalet till 4 000 – högt räknat. Tre låneansökningar har influtit till rikets samtliga länsbostadsnämnder angående räntebidrag i enlighet med 1993 års regler.

Jag anklagar regeringen för att för snabbt och för drastiskt ha skurit ned subventionerna till nybyggnationen. Detta har haft en förödande inverkan på marknaden och på bottenlåneinstitutens vilja att bevilja lån. Ingen industri någonsin i Sverige har rutschat så snabbt utför som småhusindustrin – teko- och varvsindustrierna inräknade.

Vid en konferens i år med branschen meddelade statsrådet att han skulle ingripa först när situationen blev katastrofal. Är inte detta katastrof, Bo Lundgren?

Anf. 60 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi har en mycket besvärlig situation i svensk ekonomi. För att kunna komma ur denna situation måste man kunna definiera och ta itu med de grundläggande problemen, dvs. vad som inträffade under 70- och 80-talen.

Vi har haft en överhettning på bygg- och bostadsmarknaden som har skapat en situation där bl.a. produktionen har blivit så stor att den har blivit ryckig och ojämn och har skapat problem för fortsatt produktion på en rimlig nivå. Dessutom har kostnadsutvecklingen gjort att produktionskostnaden i realiteten ofta överstiger det faktiska värdet, dvs. vad man är beredd att betala för boendet. Det här är det grundläggande problemet.

Problemet kan hanteras bl.a. genom att se över subventionerna. Vi måste t.ex. se över frågan om statens underskott för att få ned ränteläget.

Jag konstaterar att Catarina Rönning rimligen måste föra den diskussionen i den socialdemokratiska riksdagsgruppen, eftersom krisuppgörelsen i september i fjol såvitt jag kan förstå innebar att Socialdemokraterna, genom de ytterligare besparingar i beståndet som föreslogs, insåg att det faktiskt krävs neddragningar av de subventioner och system som man själv har inrättat och som har skapat det problem som vi i dag upplever.

Anf. 61 CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Folkpartiets samtliga statsråd gick i går ut till offentligheten med att de nöjde sig med en lägre sänkning av räntesubventionen, dvs. 2 miljarder kronor i stället för 3 miljarder kronor. Pengar skulle i stället tillföras statskassan genom en med 0,1 % höjd fastighetsskatt. Kommer Bo Lundgren att lyssna på chefen i sitt eget departement i den här frågan? Eller kommer Bo Lundgren att sitta och passa, för att se på hur branschen förblöder, inte långsamt utan snabbt?

Anf. 62 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! I den fråga som vi nu diskuterar, nämligen subventionerna i beståndet, konstaterar jag att Socialdemokraterna och regeringen träffade en uppgörelse i september i fjol. Överenskommelsen innebar att ungefär 3 miljarder kronor skulle sparas under 1994. Det gällde alltså besparingar. Skattehöjningar är inga besparingar. Skattehöjningar kan liksom besparingar få effekter i den finansiella sektorn via bostadsbeståndet, om betalningsförmågan urholkas på ett sådant sätt att företagen åsamkas kostnader och om det uppstår problem som påverkar det finansiella systemet.

Mot den bakgrunden kan det finnas anledning att fundera kring hur besparingen skall utformas. Att genomföra en fastighetsskattehöjning löser inga problem, utan det skapar nya problem med tanke på att också det gamla beståndet, det utan räntesubventioner, påverkas värdemässigt vid en ytterligare fastighetsskatt. Om man vidtar en förändring i det här avscendet – avsikten är naturligtvis att diskutera detta med Socialdemokraterna på det sätt som överenskommit – bör man tänka sig en uppdelning i tiden av subventionerna, inte en skattehöjning som är på tvärs mot vad som är rätt för Sverige och för svensk ekonomi.

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Svar på frågor

Anf. 63 CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Jag anser att det råder delade meningar i regeringen om hur man skall gå till väga. De 3 miljarder som Bo Lundgren talade om var ju en del av frukten av en mycket stor överenskommelse. Men vi socialdemokrater har flerfaldiga gånger sagt att vi hellre ser en höjning av fastighetsskatten, eftersom den drabbar hela produktionen, inte bara nyproduktionen.

Det är en hopplös pedagogisk uppgift att förklara för folk varför inte bottenlåneinstituten och bankerna i dag lånar ut pengar till folk med ordnad ekonomi. Under det glada 80-talet följde bankerna som knähundar i spåren på veritabla skojare, som köpte fastigheter till fantasipriser utomlands, exempelvis i London och i Bryssel. Svenskarna ansågs dessutom i det här fallet vara särskilt lättlurade. Detta får Medelsvensson betala via skattsedeln med 200 miljarder kronor under en tioårsperiod och med ett räntegap på mellan 10 och 12 %. Men skall han bygga ett hus är det för närvarande idiotstopp. Folk är ursinniga på detta.

Anf. 64 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag kan inte säga att det gläder mig att Catarina Rönnung talar om det glada 80-talet. Men jag konstaterar att hon redovisar att 80-talet, med dess socialdemokratiska regeringsinnehav, ledde till dessa stora problem med miljardkostnader för skattebetalarna.

Jag hoppas att Catarina Rönnung nu tar lika stort avstånd från 80-talets politik som jag har gjort många gånger.

Anf. 65 CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Jag kanske skall säga "det vidlyftiga 80-talet". Jag har minne av att Moderaterna, när valutaavregleringen diskuterades här i kammaren, var de största och ivrigaste pådrivarna. Så vi bär ett gemensamt ansvar för 80-talets utveckling.

Men nu är det 90-tal, och det gäller att agera så att folk förstår att man inte bara kan ensidigt gynna bankerna, utan att människor med ordnad ekonomi, människor som betalar sina skatter, skall ha rätt att bli schyst behandlade av låneinstituten.

Bo Lundgren har ju hjälpt bankerna. Bo Lundgren har socialiserat två av dem. Varför skall Bo Lundgren då inte hjälpa vanligt folk? Varför skall han inte sätta skjuts på trähusindustrin, när den är en motor i hela den industriella utvecklingen och i vår ekonomi? Varför gör Bo Lundgren ingenting?

Anf. 66 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Catarina Rönnung säger "det vidlyftiga 80-talet". Jag inser att Catarina Rönnung tar ansvar för den socialdemokratiska regeringens missgrepp. Det är hedrande.

Låt mig påpeka att Moderata samlingspartiet naturligtvis vill ha en avreglering av kreditmarknaden, men vi var mycket starkt kritiska mot den politik som fördes och som ledde till hög inflation, bl.a. höga marginalsatser. Med låg inflation och låga marginalsatser skulle vi inte ha fått den låneexplosion som vi fick under 80-talet.

Jag arbetar inte för att gynna bankerna. Min verksamhet på det finansiella

området, med bankstöd genom liggande garanti, syftar till att gynna insättarna, att trygga deras fordringar och att trygga det finansiella systemet, bl.a. för att kunna ha en tillfredsställande tillgång på krediter. Detta präglar vår politik. Skälet till att regeringen har valt att exempelvis köpa Gota Bank, för att så snart som möjligt sälja ut den, är för att kunna minimera kostnaderna. Man kan då på ett bra sätt klara medborgarnas situation och rädda dem så gott det går från 80-talets vidlyftigheter, för att citera Catarina Rönnung.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

Svar på frågor

14 § Svar på fråga 1992/93:451 om undanhållande av mervärdesskatt

Anf. 67 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Enligt uppgift i dagspressen förlorar staten årligen gigantiska belopp på momsbedrägerier. Bara i Stockholms län har man utrett momsffif-fel för hundratals miljoner kronor det senaste året. Med anledning av dessa uppgifter har Lars Hedfors frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få ett snabbt slut på denna kriminella verksamhet.

Jag vill till att börja med framhålla att denna och annan kriminell verksamhet kan bekämpas framgångsrikt bara genom åtgärder som vidtas i samarbete mellan flera departement och myndigheter.

Vad Lars Hedfors syftar på med sin fråga är emellertid bl.a. skattemyndighetens kontrollverksamhet. Beträffande den vill jag säga följande.

Det har inte kunnat undvikas att de senaste årens omfattande förändringsarbete inom skatteförvaltningen lett till att intensiteten i viktiga delar av kontrollverksamheten gått ned. Redan i 1992 års budgetproposition underströks vikten av att nu relativt snabbt åter uppnå den omfattning på verksamheten som denna hade före den mest intensiva reformperioden.

Enligt vad jag har erfart görs också stora ansträngningar för att nå det målet.

För den kommande treårsperioden betonas i årets budgetproposition vikten av att genom rationalisering frigöra resurser för bl.a. ökad kontrollverksamhet. Resurserna skall i högre grad än vad som hittills skett riktas in mot det väsentliga skatteundandragandet. Den planeringsram som föreslås för perioden 1993/94–1995/96 är beräknad så att den ger utrymme för en sådan omprioritering av resurser till kontrollverksamhet som jag nu nämnt.

Vad gäller situationen i Stockholms län kan nämnas att den geografiska omfördelning av medelsresurser som ägt rum på senare år inneburit att länets andel av skatteförvaltningens samlade resurser ökat väsentligt.

Mot bakgrund av vad jag nu har sagt anser jag att förutsättningarna för en gynnsam utveckling av kontrollverksamheten är goda. Det gäller såväl Stockholms län som landet i övrigt. Jag vill emellertid också säga att jag nog följder utvecklingen på det här området och resultatet av kontrollverksamheten.

Anf. 68 LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Sverige håller faktiskt på att förlora kampen mot den ekonomiska brottsligheten just nu. Vi ser hur skattebrotten sprider sig i landet näs-

tan epidemiskt. De senaste dagarna har momsbedrägerierna kommit på tapeten i en tidigare sällan skådad omfattning.

Det rör sig alltså om tiotals miljarder kronor som undanhålls samhället i skattebedrägeri. Enbart när det gäller momsbroten i Stockholm rör det sig om hundratals miljoner kronor. Det är inte konstigt att lojala skattebetalare blir upprörda, när det får reda på detta. Det är inte konstigt att hederliga företagare blir upprörda när de märker att de hamnar i en sämre konkurrenssituation än deras fuskande kolleger.

Vad är det då som händer nu från samhällets sida? Skattemyndigheterna kommer under den kommande treårsperioden, som en följd av förslagen i regeringens budget, att dräneras på 1 500 tjänster. Folk som skulle kunna kontrollera allt detta försvinner ur skattemyndigheternas kontrollverksamhet. Dessutom ser vi hur regeringen lägger fram det ena förslaget efter det andra som krånglar till skattesystemet och som drar resurser från denna viktiga verksamhet som ligger på skattemyndigheterna.

Ta bara det fullständigt huvudlösa förslaget om avdrag för reparationer av privathus som exempel! Det kommer att dränera skattemyndigheternas möjligheter att ytterligare kontrollera.

Jag fick ett långt svar av Bo Lundgren. Tyvärr måste jag säga att det var ganska tomt och innehållslöst. Det fanns inte något konkret förslag. Jag betraktar det som en ren kapitulation i kampen mot den ekonomiska brottsligheten.

Finns det inget konkret förslag, någon signal som skulle kunna gå ut till dem som sysslar med den här verksamheten? Det är just vad som behövs.

Anf. 69 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Lars Hedfors har visserligen blivit något år äldre sedan vi jobbade i utskottet, men jag tror att han fortfarande hör ganska väl. Jag berättade just för honom att det av den anvisning som finns i budgetpropositionen framgår klart att man skall satsa allt på att prioritera kontrollverksamhet, särskilt skatteundandragande, som vi bägge är överens om måste bekämpas med all kraft. Dessutom har budgetarbetet – trots de dåliga förutsättningar som den ekonomiska politik som fördes under 80-talet lett fram till – givit bra utfall för Riksskatteverket, liksom också för Tullverket, vilket bör noteras i sammanhanget.

Vi skall inte alls förlora kampen mot ekonomisk brottslighet. Vi skall se till att prioritera den, skapa förutsättningen för den kampen. Det är bl.a. fråga om att skapa utrymme för en riktig prioritering hos skattemyndigheterna. Där har också den förra regeringen naturligtvis ett ansvar för det reformarbete, önskvärt och nödvändigt, som har gjort att man har fått en del problem i det här avseendet för tillfället.

Sedan till Lars Hedfors resonemang om förslag som är kopplade till skattesystemet. Jag vet inte om Socialdemokraterna inte vill ha det skatteavdrag som stimulerar ROT-verksamhet. Man får bestämma sig: endera vill man ha ROT-verksamhet eller inte.

Jag förstår fullt väl att Lars Hedfors naturligtvis förespråkar den skämtsamma attityd som Hans Alfredson och Tage Danielsson hade, att det är lika bra att betala allting i skatt. Det är väl det man syftar till.

Anf. 70 LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Jag märker att Bo Lundgren använder sig av samma debatteknik som han gjorde i fornstora dar. Han talar om vad den socialdemokratiska regeringen har gjort och inte har gjort. Det är faktiskt ett fattigdomsbevis, Bo Lundgren.

Jag efterlyser konkreta förslag för att komma till rätta med den akuta och aktuella krisen, för det är detta det är fråga om. Då talar Bo Lundgren om anvisningar i budgetpropositionen för den kommande treårsperioden. De anvisningarna, Bo Lundgren, leder ju till att skattemyndigheterna dräneras på 1 500 tjänster. Det är precis tvärtom – det blir inga extra insatser för att komma till rätta med den ekonomiska brottsligheten, utan man dränerar skattemyndigheterna på tjänster. Dessutom lägger man fram förslag som enligt Riksskatteverkets tjänstemän kommer att kosta – jag tänker på avdraget för reparationer – 80 miljoner kronor att förverkliga. Det går precis stick i stäv mot intentionerna när det gäller att komma till rätta med ekobrotten.

Anf. 71 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag har noterat att Socialdemokraternas stora offensiv på det här området består i att i ett för övrigt underfinansierat budgetalternativ lägga upp några extra miljoner på skatteförvaltningen.

Jag tror att det är viktigt att komma ihåg att vi måste ha en stram budgetprövning. Det innebär att Riksskatteverket i det här sammanhanget har klarat sig väl, vilket Lars Hedfors också inser. Det innebär att man måste prioritera kontrollverksamheten. Jag utesluter inte att det finns anledning att vidta speciella åtgärder, liksom vi gjort vad gäller den brottslighet som kan förekomma i samband med finanskrisen. Det finns anledning att kontinuerligt följa utvecklingen, som jag sade i mitt svar, och föra diskussioner med Riksskatteverket i det här avseendet.

Jag måste få ta upp det här med krånglighet och besvärlighet. Tror inte Lars Hedfors att systemet – bidrag som skall kontrolleras, utbetalningar och sådant – också skulle kräva administration och kostnader? Det skulle kräva att vi bygger upp en helt ny organisation, eftersom vi håller på att avveckla länsbostadsnämnderna och inlemma den återstående verksamheten i länsstyrelserna.

Anf. 72 LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Bo Lundgren talar litet föraktfullt om några miljoner, som vi socialdemokrater skulle vilja satsa på kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Det handlar faktiskt, Bo Lundgren, om 100 miljoner kronor, finansierade kronor, som vi vill satsa på denna viktiga verksamhet. Dessutom har vi ett mycket omfattande förslag till hur man skall kunna samordna polisens, åklagarens och skattemyndigheternas verksamhet för att få ut största möjliga effekt.

Vi hade besök i Bo Lundgrens gamla utskott, skatteutskottet, av Riksskatteverkets personal, som uttryckte en utomordentligt stor oro för det som händer och säger att den inte kan klara denna kontroll. Man pekade särskilt på problemen i Stockholm, momsproblemen, där nu t.o.m. självaste Ulf Adelsohn har gått i spetsen för en kampanj mot den ekonomiska brottslige-

ten och sagt att varje satsad krona i denna verksamhet betalar sig flera gånger om.

Anf. 73 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Till skillnad från möjligen Lars Hedfors har jag förtroende för att Riksskatteverket kan klara uppgiften att försöka prioritera i enlighet med de direktiv som lämnas i budgetpropositionen. Det medelstillskott som Lars Hedfors talar om är underfinansierat. Det socialdemokratiska budgetalternativet innebär ju större budgetunderskott än vad regeringen redovisar. Det är naturligtvis lätt att utan några sådana restriktioner föreslå åtgärder.

Det är självklart att det inte är via riksdagsmotioner eller riksdagsbeslut som en eftersträfvansvärd, intressant och bra samordning mellan polis, åklagare och skattemyndighet skall uppnås, utan det är genom diskussioner dessa myndigheter emellan. Jag förutsätter naturligtvis att de tar till vara varje möjlighet att samverka på ett bra sätt.

Anf. 74 LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Även om Bo Lundgren har stor tilltro till att Riksskatteverket skall klara uppgiften, är verkets personal tveksam till att den gör det med nuvarande medelstilldelning. Det behövs alltså medel för att man skall kunna klara det. Utvecklingen i Stockholm visar mycket tydligt att det behövs medel.

Momsbedrägerierna är mycket sofistikerade. Man skriver luftfakturer, bildar luftbolag, bedriver luftexport osv. Här behövs en kontroll av dem som registreras för moms. De måste kontrolleras. När man undersöker detta, kan man se hur samma namn dyker upp den ena gången efter den andra i den ena skumma affären efter den andra. Resurser måste till. Vi socialdemokrater anvisar de pengar som behövs, nämligen 100 miljoner kronor. Jag hävdar fortfarande att våra förslag är finansierade.

Anf. 75 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag är fullt medveten om tekniken och problemen när det gäller momsbedrägerierna. Vi var bägge överens om den omorganisation inom skatteförvaltningen som ägde rum och som syftade till att kunderna, skattebetalarna, skulle få bättre service genom en decentralisering ut till lokala skattekontor. Man kan fundera kring – jag säger inte att det är så – vad den organisationsförändringen har inneburit vad gäller möjligheterna att få en samlad bild av vad som händer i ett län. Det är möjligt att organisationsförändringen som sådan har fått positiva effekter i det ena avseendet men negativa i det andra. Denna och många andra frågor menar jag att Riksskatteverket naturligtvis måste undersöka, därför att också organisationsförändringar kan skapa problem, som i det exempel Lars Hedfors själv tog upp.

Det gäller alltså att följa utvecklingen. Som jag sade kommer jag att göra det, för det här är någonting som måste stävjas, inte bara av statsfinansiella utan också av moraliska skäl.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 76 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Ylva Annerstedt har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att lösa det under senare tid uppkomna problemet med smuggling av ovanliga och i vissa fall farliga metaller främst från Ryssland och de baltiska staterna.

Frågor om den ökade förekomsten av smuggling från bl.a. det forna Sovjetunionen av olika farliga produkter såsom narkotika, vapen och farliga metaller har även tidigare väckts.

Det är en av Tullverkets uppgifter att förhindra illegal införsel av varor till landet. Bland de uppgifter som Tullverket särskilt skall prioritera finns bekämpande av införsel av narkotika till landet. Sedan lång tid tillbaka har både regeringen och riksdagen i budgetarbetet prioriterat lämnande av erforderliga resurser till Tullverket för bekämpning av smuggling av främst narkotika. Denna verksamhet har också undantagits från de olika sparkrav som under åren uppställts i budgetarbetet.

Inom Tullverket har utarbetats en kontrollstrategi för att göra kontrollen av narkotikaflödet effektivare. Strategin innebär en ökad målinriktning och rörlighet i kontrollarbetet med möjlighet till överraskning och kraftsamling i tullinsatserna med en breddad och fördjupad underrättelseverksamhet som grund. Denna strategi är även användbar för att stoppa smuggling av andra farliga produkter.

En viktig faktor för möjligheterna att effektivt bekämpa smuggling är samarbete med andra länders tullmyndigheter. Sverige har ingått avtal om tullsamarbete med ett antal länder, däribland Polen. Ett avtal med Estland har undertecknats, och förhandlingar pågår sedan någon tid med Ryssland om ett sådant tullsamarbetsavtal.

I sammanhanget bör även nämnas det stöd Sverige ger till de baltiska staterna i form av s.k. suveränitetsstöd, bl.a. för uppbyggnad av tull, kustbevakning och polis. Därigenom kan bl.a. illegal handel med farliga ämnen bättre stoppas i dessa länder. Hittills har utbetalats 42 miljoner kronor. För nästa budgetår har regeringen föreslagit att 50 miljoner kronor skall avsättas för detta ändamål.

Jag ser med stort allvar på den smuggling av farliga ämnen som förekommer, och jag vet att Tullverket gör samma bedömning. Jag är övertygad om att verket även i fortsättningen kommer att göra sådana dispositioner av tullresurserna som kan visa sig vara nödvändiga för att möta de problem som Ylva Annerstedt talar om.

Anf. 77 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret där statsrådet väldigt mycket uppehåller sig vid bekämpningen av narkotika. Jag inser de problem som finns och vet också att tullen gör mycket kraftfulla insatser.

Jag tog upp frågan om metallerna, därför att det är fråga om en relativt ny hantering. Sådana kommer både genom legal införsel och då Sverige används som ett transitland och genom smuggling. Anledningen till att jag tagit

upp det är att det inte finns någon lagstiftning för hanteringen av dessa oerhört farliga ämnen.

Som ett exempel vill jag ta rubidium, som används inom elektroniken. När det kommer i kontakt med fuktig luft uppstår brand. Det reagerar våldsamt tillsammans med vatten, det exploderar. Det smälter redan vid 38,9°C. Ämnet anses så farligt, att det inte får transporteras över huvud taget på passagerarfartyg, och på lastfartyg får det gå endast som däckslast. Det är förbjudet att transportera rubidium på passagerarflyg och privatflyg över huvud taget. Det finns flera sådana ämnen.

Det här är vad tullpersonalen har att hantera utan att riktigt veta vad som gäller. Till detta kommer att dessa ämnen ofta är radioaktiva. Det behövs alltså någon typ av lagstiftning för att reglera hanteringen av dessa ämnen, både när de införs för användning här och vid transit. Det förekommer naturligtvis också att de smugglas in, men det förekommer också legal hantering.

Då vill jag veta: Avser statsrådet vidta några åtgärder för att skydda dem som skall hantera dessa ämnen?

Anf. 78 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Orsaken till att jag beskrev narkotikabekämpningen var att visa vilken arbetsmetod som kan användas också vid smuggling av andra produkter.

När det gäller lagstiftning för att hantera produkterna, oavsett om de är legalt eller illegalt införda, förutsätter jag att Tullverket, i den mån det skulle behövas någon lagstiftning, kommer att ta upp saken med mig. Det finns inga sådana propåer från tullens sida över huvud taget. Men i den mån det behövs förtydliganden, förbättringar eller ny lagstiftning, kommer vi att vara beredda att göra vad som behövs. Men det finns som sagt inga propåer från Tullverkets sida.

Anf. 79 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Fru talman! Det var väldigt positivt. Det förvånar mig att det inte har kommit några propåer med tanke på att det här diskuteras mycket livligt inom tullen. Man är ganska villrådig över hur man skall hantera dessa farliga ämnen, eftersom det innebär stor fara både för personal och för gods i de hamnar och på de flygplatser där personalen råkar på dessa ämnen. De exploderar alltså när de kommer i kontakt med vatten eller smälter vid 30°C. Dessa ämnen får man tag i t.ex. i det vanliga tullfiltret på flygplatserna, där man går mot rött eller grönt, eller de kommer i vanliga paket som flygfrakt. Det här är ett stort problem. Jag ser det som oerhört positivt om statsrådet kanske rent av kan ta initiativ till samtal med tullen i den här frågan.

Anf. 80 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Om man skickar farliga ämnen på ett sätt som inte är tillåtet, bryter man mot den lagstiftning som finns. Jag ifrågasätter om det behövs lagändringar, för rimligen är de transportsätt som Ylva Annerstedt beskriver här förbjudna. Det finns regler för hur man hanterar det hela.

Jag har i grunden förtroende för Tullverkets lednings sätt att hantera det

här. Jag förutsätter att de tjänstemän som känner oro diskuterar med sin ledning och att ledningen sedan kontaktar mig.

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Anf. 81 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Fru talman! Jag tar det här som en positiv invit från statsrådets sida. Alldeles uppenbart finns det behov av lagstiftning, och personalen är orolig.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1992/93:401 om samisk referensgrupp i EG-förhandlingarna

Anf. 82 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Berith Eriksson har frågat mig om den svenska regeringen tänker ha någon samisk referensgrupp för att bistå den svenska förhandlingsdelegationen under de nu pågående förhandlingarna.

Till en början finns det anledning att nämna att den svenska regeringen i samband med öppnandet av förhandlingarna om EG-medlemskap markerade den samiska befolkningens särställning. I Europa- och utrikeshandelsministern Ulf Dinkelspiels öppningsanförande framhölls särskilt att förutsättningarna för rennäringen, vilken är basen för den samiska kulturen, måste säkras.

Därefter har statsminister Carl Bildt inför Nordiska rådet den 1 mars i år betonat att de nordiska kandidatländerna inför medlemskapsförhandlingarna har vissa gemensamma intressen och att bland dem är same- och rennärringsfrågorna. Likaså betonade statsministern att bl.a. samerna utgör en omistlig del av den nordiska gemenskapen och att det är naturligt att ge stöd till dem, särskilt på kulturområdet.

Av vad jag nu har återgivit torde med all tydlighet framgå att bevakningen av samiska frågor är något som regeringen fäster avseende vid i medlemsförhandlingarna.

När det gäller formerna för integrationsarbetet har det inom regeringskansliet tillsatts ett antal arbetsgrupper, var och en ansvarig för sitt speciella område. Särskilda arbetsgrupper finns sålunda för bl.a. utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur- och informationsutbyte samt för jordbruk, livsmedel och fiske. Frågor som rör samerna behandlas bl.a. i dessa grupper. Till arbetsgrupperna knyts representanter för olika myndigheter och organisationer. Vidare har jag erfarit att företrädare för SSR (Svenska Samers Riksförbund) ingår i en särskild ledningsgrupp för jordbruk och trädgårdsnäring.

Mot bakgrund av den uppläggning av integrationsarbetet som jag nu har redovisat finns det för närvarande inte några planer på att inrätta en speciell samisk referensgrupp.

När det gäller själva förhandlingsarbetet om EG-medlemskap bör väl påpekas att de olika nordiska länderna förhandlar om medlemskap var för sig. Länderna har dock gemensamma intressen på en rad områden och ett nära samråd kommer att ske under hela förhandlingsfasen. Den enstaka viktiga frågan under det innevarande året då Sverige är ordförande i det nor-

diska samarbetet är att följa och vid behov samordna dessa förhandlingar. På det nordiska planet finns det dock inte några planer på att tillsätta något permanent organ för EG-samaråd på något område. Löpande kontakter kommer emellertid att kontinuerligt tas i de olika frågorna.

Anf. 83 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är väldigt bra att Sverige i olika sammanhang tar upp samefrågan, men det är tyvärr inte tillräckligt. Som jag ser det är detta ytterligare ett exempel på att regeringen talar med dubbla tungor. Man poängterar samernas särart som ursprungsfolk, samtidigt som man säger att deras frågor ingår i de andra frågorna. Då går det ju att räkna ut hur stort utrymme samerna får. Det rör sig alltså om assimileringspolitik.

Det måste vara en styrka om Sverige, Norge och Finland kan ha en gemensam syn på hur samefrågan skall hanteras i förhandlingarna med EG. Vidare måste det vara en styrka om man i Norden kan harmonisera de nationella regelverk som rör den samiska befolkningen, såväl folkrättsligt som kulturellt, socialt och ekonomiskt.

Jag vill fråga: Anser regeringen att man utan vidare har fullmakt att föra samernas talan, utan att ha samråd och fått samernas fulla medgivande? Det anser man tydligen inte i Norge, eftersom man där har tillsatt en referensgrupp som skall delta i förhandlingsarbetet.

Anf. 84 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag känner mig faktiskt inte speciellt träffad av det som Berith Eriksson sade om dubbla tungor. Regeringen talar med en enda tunga när det gäller intresset att slå vakt om samernas rättigheter och samernas integritet. Det var därför som vi under öppningsanförandet i Bryssel härförleden så kraftigt markerade samernas särställning, såväl i kulturellt hänseende som i rennäringshänseende.

Regeringen anser sig ha rätt att företräda den samiska befolkningen, av det enkla skälet att den samiska befolkningen i Sverige är svenska medborgare. Sveriges regering företräder alla svenska medborgare.

Vi är emellertid angelägna att i alla de sammanhang där möjligheter ges och när behov är påkallat ta del av samernas synpunkter för att rätt kunna företräda deras intressen vid internationella förhandlingar.

Fru talman! Den mycket enkla orsaken till att regeringen har valt att integrera samernas intressen i resp. arbetsgrupp är att förhandlingar i EG-sammanhang förs på det sättet. Vi diskuterar bl.a. fiske, jordbruk, kulturfrågor, och då är det viktigt att de samiska intressena finns med, inte som ett separat intresse utan som en integrerad del av Sveriges krav inom dessa sektorer.

Jag tror att Berith Eriksson kan vara alldeles lugn. De samiska intressena kommer att tillvaratas väl i Sveriges pågående förhandlingar med de europeiska gemenskaperna.

Anf. 85 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Exempel på några frågor som rör samerna, men inte är gemensamma för andra, är ju om samernas folkrättsliga status förändras och

vilka krav som då ställs i förhandlingarna. Man frågar sig också vad som händer om något av länderna hamnar utanför EG. Hur kommer då samernas fortsatta relationer över gränserna att se ut? Det finns ingen språklag i Sverige, och samerna är en liten språkgrupp. Hur kommer deras behov av särskilda insatser på det området att tillgodoses?

Så visst finns det speciella omständigheter som gör att det skulle vara en tillgång om det fanns en referensgrupp med i förhandlingarna.

Anf. 86 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag måste be om ursäkt för att jag förmodligen uttryckte mig klumpigt. Visst har samerna separata intressen, men min poäng är att dessa separata intressen bäst tas till vara inom resp. områden. Samerna har speciella intressen i rennärings-sammanhang, i fiskehänseende och i kulturella sammanhang.

Min avsikt som sameminister är att tillse att dessa speciella intressen tillgodoses inom ramen för de grupper som handhar de huvudfrågor inom ramen för vilka de särskilda intressena skall ha plats.

Berith Eriksson övergår sedan till att diskutera en lång rad frågor av allmän samisk natur, som vi ofta har ventilerat här i kammaren, nämligen frågan om språklag och om den folkrättsliga statusen. Jag skall inte närmare gå in på detta. Däremot vill jag understryka att EG redan genom Sveriges anslutning till det s.k. EES-avtalet kommer att lösgöra ekonomiska resurser som bl.a. samerna kan dra nytta av när det gäller värnandet av sina minoritetsspråkintressen.

Anf. 87 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Jag tyckte inte att jag fick svar på de frågor som jag ställde om samernas folkrättsliga status. Även om vi har behandlat dessa frågor i kammaren, vill samerna naturligtvis vara med och ha synpunkter på hur Sverige i EG-förhandlingarna hanterar dem. Det borde finnas en beredskap för att kunna diskutera strategin för vad som skulle hända om något av de nordiska länderna hamnar utanför EG. Jag kan fortfarande inte förstå varför man i Sverige anser att man inte behöver någon samisk referensgrupp, medan man i Norge anser att man behöver en sådan.

Anf. 88 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Vårt kynne är möjligen litet olika, trots att närheten är det mest påfallande när det gäller Norge och Sverige. Vi i Sverige klarar att väl tillgodose de samiska intressena med en något mindre byråkratisk metod.

Frågan om vad som skulle inträffa för samerna om något nordiskt land inte kom med i EG såsom fullvärdig EG-medlem väcktes av samerna själva under en resa till EG-högkvarteret i Bryssel, som jag hade förmånen att få leda. Samerna och vi alla var då tillfreds med det besked som vi fick, nämligen att dessa frågor över huvud taget inte påverkas av EG-medlemskapet. Redan genom EES-avtalet, som samtliga tre i dag relevanta länder har anslutit sig till, kommer den fulla rörligheten i det hänseende som samerna har intresse av att säkerställas.

Anf. 89 BERITH ERIKSSON (v):

Fru talman! Måne det kan vara kynnet som är annorlunda. Det är kanske ländernas respekt för det samiska folket som är annorlunda. Detta är verkligen inte en byråkratisk fråga, utan det gäller att få vara med och bestämma, få framföra sina synpunkter och bli tagen på allvar.

Anf. 90 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! En avslutande kommentar: Jag lovar Berith Eriksson att i det ögonblick som det kan göras gällande att samernas intressen bättre tas till vara genom en arbetsgrupp än genom den metod som vi har valt, skall jag bli den förste att kräva ett inrättande av en samisk grupp.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på frågorna 1992/93:424 och 425 om högskoleutbildning för kvinnor i Mälardalen m.m.

Anf. 91 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att detta svar blir litet långt.

Margareta Israelsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att garantera att utbildningsbehovet för barnomsorgen i Västmanland och Södermanland skall tillgodoses. Fru Israelsson ställer frågan mot bakgrund av regeringens förslag om omprioriteringar vid Mälardalens högskola, som den föreslås att komma och kallas i framtiden, och framhåller de lokala utbildningsbehoven och de konsekvenser hon anser att nedläggningen av den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen kommer att få för rekryteringsmöjligheterna till barnomsorgen. Även Alf Egnerfors har i en fråga tagit upp konsekvenser av regeringens förslag till omprioriteringar vid Mälardalens högskola. Herr Egnerfors undrar vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att kompensera bortfall av högskoleutbildning för kvinnor vid högskolan.

Regeringens propositioner om den högre utbildningen och forskningen innehåller väsentliga förstärkningar, först och främst när det gäller det naturvetenskapliga och tekniska området. Inte minst Högskolan i Eskilstuna/Västerås, i fortsättningen kallad Mälardalens högskola, har särskilda förutsättningar på detta område. Jag återkommer strax till denna fråga.

Jag utgår ifrån att vi är överens om behovet av att minska kapaciteten för utbildning av förskollärare och fritidspedagoger. Sker inte detta, hotar arbetslöshet för stora grupper. Regeringens förslag till neddragningar utgår från att barn- och ungdomspedagogisk utbildning skall kunna erbjudas i en rimlig spridning över hela landet och att utbildningsvolymen på varje ort skall vara ändamålsenlig.

När det gäller förslaget till nedläggning av denna utbildning vid Mälardalens högskola och frågan hur behovet av utbildad personal skall kunna garanteras för barnomsorgen inom Västmanland och Södermanland är svaret följande. Barn- och ungdomspedagogisk utbildning kommer även i fortsätt-

ningen att anordnas på många orter i landet. Dessa studenter utbildas självfallet för att kunna arbeta i alla delar av vårt land.

När det gäller utbudet i den nu aktuella regionen, är situationen särskilt gynnsam, eftersom det inom området i fortsättningen kommer att anordnas barn- och ungdomspedagogisk utbildning på inte mindre än tre orter – Stockholm, Uppsala och Örebro. Vid behov finns vidare möjligheter för närallgande universitet och högskolor att utlokalisera utbildning till orter i Västmanland och Södermanland. Så sker för övrigt redan t.ex. på lärarutbildningsområdet. Mälardalens centrala belägenhet samt det faktum att det redan på vissa orter i denna del av landet finns övertalighet gör att det inte bör vara några problem för t.ex. Västerås kommun att rekrytera personal till barnomsorgen.

Eftersom högskolorna själva väljer sitt utbud av kurser, finns alla möjligheter att tillgodose behovet av fortbildning.

När det gäller Alf Egnerfors fråga om vad jag avser att vidta för åtgärder för att kompensera bortfall av högskoleutbildning för kvinnor vid Mälardalens högskola, vill jag för det första invända mot utgångspunkten för frågeställningen. Att betrakta barnomsorgsutbildningen som kvinnoutbildning som skall ersättas med annan "kvinnoutbildning" bygger på ett synsätt som jag inte är beredd att ha som utgångspunkt för mina ställningstaganden. Där emot är jag beredd att vidta åtgärder som kan leda till att könsrollsmönster bryts. Regeringen har för övrigt redan tagit sådana initiativ. Jag tänker t.ex. på den kompletterande förutbildning – det s.k. basåret – som introducerats i år vid vissa universitet och högskolor för att förbättra tillgången på naturvetenskapligt utbildade studenter. Det har visat sig att fler kvinnor än tidigare på detta sätt valt att satsa på tekniska utbildningar. Jag följer med stort intresse utfallet av denna satsning. Om detta visar sig vara en effektiv metod att, som mycket tyder på, både bryta könsrollsmönster och öka rekryteringen till naturvetenskapliga och tekniska högskoleutbildningar, är jag beredd att förorda ytterligare satsningar på basåret. Regeringen har vidare i högskolepropositionen föreslagit medel till Rådet för grundläggande högskoleutbildning för särskilda insatser för att öka jämställdheten inom grundutbildningen. Vidare understryks jämställdheten i den högskoleförordning som regeringen nyligen fattat beslut om, och jag utgår från att Mälardalens högskola liksom alla universitet och högskolor anstränger sig för att leva upp till kraven på jämställdhet i den högre utbildningen.

Jag vill slutligen framhålla att de förändringar som föreslås i vad gäller den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen skall ses i ett sammanhang där förstärkningar samtidigt föreslås inom naturvetenskap och teknik. Detta sammantaget med satsningar på språk och ekonomi syftar till att skapa förutsättningar för högskolan att spela en ny och viktig roll för näringslivets utveckling i Mälardalen. Genom förändringarna skapas möjligheter för Mälardalens högskola att möta behoven av högre utbildning inom industri, handel och service. Jag utgår ifrån att Mälardalens högskola gör alla ansträngningar för att stimulera kvinnor att söka till de utbildningar som kommer att erbjudas vid Mälardalens högskola.

Fru talman! Att bibehålla en utbildning med motiveringen att det är en

speciell kvinnoutbildning och dessutom utbilda för arbetslöshet, det kallar jag – med ett numera etablerat begrepp – för en kvinnofälla.

Anf. 92 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka utbildningsministern för det omfattande svaret.

Jag skulle vilja citera ur Lärarnas tidning från den 25 februari, där man kunde läsa följande angående neddragningar i förskollärarytbildningen: "Erfarenhetsmässigt finns det dock anledning att vara försiktig med neddragningar, att skära med måtta. Prognoserna angående behovet av förskollärare och fritidspedagoger har nämligen hittills varit mycket otillförlitliga. År 1986 lades till exempel utbildningarna i Uppsala och Borås ner. "Jag tror att utbildningsministern då kanske fortfarande var ledamot av utbildningsutskottet." Tre år senare var det dags att öppna dem igen.

Det svänger med andra ord snabbt i synen på behovet av utbildningsplatser. Man bör därför vara särskilt försiktig med att helt lägga ner utbildningen på vissa orter. Att de studerande kan erbjudas utbildningen närmare sina hemorter är också själva grundtanken bakom den decentraliserade högskolan."

Jag vill instämma i just detta.

Utbildningsministern säger i sitt svar att vi fortfarande har utbildning i Stockholm, Uppsala och Örebro. Ja, men om man räknar antalet utbildningsplatser i det inre av Mälardalen och tillför platserna i Västmanland, Sörmland och Kopparbergs län, kan man konstatera en mycket drastisk minskning.

I det inre av Svealand, dvs. i de län jag nämnde, finns det i dag 131 utbildningsplatser per 100 000 invånare. Om propositionens förslag skulle genomföras blir det endast 47,5 platser.

Oavsett om det är kvinnor eller män som går på utbildningen kommer det att bli svårt att rekrytera från exempelvis Småland, där var och varannan skall utbildas inom detta område. Vi vill rikta oss till näringslivet, men vi tror också att det skall finnas möjligheter att på högskolan samverka med de tekniska utbildningarna. På Mälardalens högskola vill man satsa på en förskolläro- och fritidspedagogutbildning som i framtiden inriktar sig på tekniskt kunnig personal.

Anf. 93 ALF EGNERFORS (s):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Jag kan inledningsvis säga att vi är glada över att kunna konstatera att resurserna för Mälardalens högskola ökar i framtiden. Det finns ett känt behov av att få fler högskoleplatser till regionen. Vi ligger ju illa till när det gäller andelen gymnasieelever som går vidare till högskolan.

Vi accepterar en minskning av dimensioneringen av förskolläro- och fritidspedagogutbildningen på det sätt som man har föreslagit, men vi har synpunkter på hur minskningen skall ske. Vi tycker att det är olyckligt att man valt att helt ta bort utbildningen från vår högskola i Mälardalen och även i Falun/Borlänge.

Det är viktigt att man kan ha en bredd på utbildningen. Vi får nu ökade

möjligheter på de andra utbildningsgrenarna. Det vore bra om man också kunde behålla en del av utbildningen på högskolan här.

Jag fick en känga av utbildningsministern. Jag hade medvetet valt att formulera frågan så, att jag skulle få fram ett sådant konstaterande. Jag är glad över att vi kan konstatera att det inte enbart är en kvinnoutbildning. Det vore bra om vi kunde få ett annat rekryteringsläge för dessa utbildningar.

Nu är det ju faktiskt så, att det på förskollärarytbildningarna finns någon enstaka manlig studerande per termin. På fritidspedagogutbildningen kan upp till en tredjedel av studenterna vara män.

Dessa rekryteringsproblem löser vi inte i en hast. Det är bra att man pekat på möjligheter att åtgärda dem, men det vore ännu bättre om vi kunde få hjälp med att bevara en del av utbildningsplatserna på Mälardalens högskola. Låt vara att man på näraliggande orter kan erbjuda denna utbildning – vi vet hur svårt det är att ta steget och flytta till dessa andra studieorter. Jag vill därför åter upprepa att vi vill ha kvar en del av denna utbildning på Mälardalens högskola.

Anf. 94 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Vi lär väl få anledning att återkomma till denna diskussion när utbildningsutskottet har presenterat sitt förslag med anledning av regeringens förslag och oppositionens motioner.

Jag vill understryka inför både Margareta Israelsson och Alf Egnerfors att regeringen självfallet inte har någon anledning att motsätta sig barnomsorgsutbildningar per se. Det är uppenbart så, att vi står inför en betydande överproduktion av förskollärare och fritidspedagoger. Somliga hävdar att vi egentligen skulle stoppa all förskolläraryt- och fritidspedagogutbildning över hela landet i ett par år för att skapa balans mellan efterfrågan och utbud. Den linjen har regeringen inte valt, därför att den är drastisk och skulle innebära betydande konsekvenser av negativ art.

Skälet till att vi har hamnat i denna situation är att barnomsorgsutbyggnaden är av relativt nytt datum. Det finns relativt få som pensioneras från yrket, men många kommer till. Därför uppstår den typ av situationer som vi just nu befinner oss mitt uppe i.

Detta vill jag säga om barnomsorgsutbildningarna som sådana. De är viktiga, och vi skall ha dem i den utsträckning som vi kan förutse behov av sådan arbetskraft i framtiden.

Jag vill återknyta till vad jag sade alldeles på slutet i mitt anförande. Bakom regeringens förslag om att växla en barnomsorgsutbildning mot en förstärkning på det industriella området ligger en medveten politik för att skapa bättre förutsättningar för Mälardalens högskola att gå på djupet inom en låt vara något mer begränsad sektor.

Det är ett val man måste träffa. Socialdemokraterna har uppenbarligen träffat ett annat val och tycker att bredden är viktigare, medan regeringen har sagt att man vill pröva förutsättningarna för en hårdare inriktning mot den industriella sektorn, språk, naturvetenskap och ADB på tre högskolor: Falun/Borlänge, Eskilstuna/Västerås och Halmstad. I samband med detta vill vi ge dessa högskolor bättre möjlighet att förstärka denna grundutbildning med forskning.

Jag har respekt för att man i ett annat parti säger att man inte delar den uppfattningen, men jag har knappast respekt, fru talman, för att man säger att man vill ha allt av ingenting. Det är en politik som möjligen går att företräda i riksdagens kammare, men som inte har någonting med verkligheten att göra.

Anf. 95 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Vi får väl spara denna partipolitiska debatt till ett annat tillfälle. Jag är mer engagerad i frågan om huruvida det kommer att finnas utbildade förskollärare i Västmanland och Sörmland i framtiden.

Alf Egnerfors och utbildningsministern diskuterar det faktum att det rör sig om kvinnoutbildningar. Oavsett om det är så eller inte vet vi att många kvinnor går på dessa utbildningar. Det är betydligt svårare att få dem att flytta för att ta anställning i kommuner.

Det är dessutom så, att regeringen har talat om att mycket av denna verksamhet skall bedrivas i andra former. Då tror jag också att det är viktigt att undersöka hur utbildningen kan förnyas.

Vi vill tillsammans med högskolan i Eskilstuna/Västerås visa på möjligheterna att göra en utbildning med inriktning på teknik – dvs. precis den inriktning som utbildningsministern vill se vid denna högskola. Om vi skall kunna arbeta med barn och teknik och utbilda lärare inom barnomsorgen som tidigt kan stimulera till ett engagemang på detta område krävs det, herr utbildningsminister, att vi får använda de fina lokaler som ni har beviljat oss att bygga. Det krävs för att vi skall kunna skapa en samverkan mellan teknik- och barnomsorgsutbildningar.

Anf. 96 ALF EGNERFORS (s):

Fru talman! Per Unckel säger att vi vill ha allt av ingenting. Det är klart att man kan uttrycka det så, men det är viktigt att kunna behålla en bredd på skolan. Vi tycker också, liksom utbildningsministern, att det är bra om vi kan få en utökad och bättre satsning på de s.k. spetsområdena. Men det vore också väldigt bra om man kunde göra en omfördelning av de resurser som ändå blir kvar för att möjliggöra för dem som hade tänkt söka att få utbildning på hemorten. I många fall blir det annars inte av.

Vi vet att läget för invånarna i regionen tarvar fler högskoleplatser. Vi får anledning att återkomma till frågan i samband med utskottsbehandlingen av propositionen.

Anf. 97 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Det är alldeles självklart, Margareta Israelsson, att det kommer att finnas barnpedagoger i Mälardalen också i framtiden. Men jag är fullt medveten om att lärarpersonal i bredaste mening har mindre flyttbenägenhet än andra personalkategorier – tyvärr, måste jag säga, för jag tycker att det är bra att människor får olika intryck innan de blir för gamla. Jag är alldeles övertygad om att utbildning på tre platser i Mälarenregionen väl kommer att fylla behovet.

När Margareta Israelsson påpekar behovet av förnyelse av barnomsorgsutbildningen, vill jag understryka att regeringen faktiskt föreslår en förläng-

ning av denna utbildning upp till 120 poäng. Detta har ofta krävts, inte minst av personalen inom barnomsorgen och av utbildarna. Vi går nu detta önskemål till mötes.

Jag tycker också att det är viktigt att man utvecklar olika profiler inom barnomsorgsutbildningen, också den profil som har att göra med barn och teknik. Samtidigt är det naturligtvis inte först och främst en integrering mellan teknik och barnomsorgsutbildning som ligger bakom den idé som regeringen har presenterat i sin proposition och som syftar till att öka teknikutbildningen i stort i vårt samhälle.

Jag vill gärna medge att man kan välja att pröva denna profilerade utbildning på olika skolor. Jag trodde dock i min knäpptänkhets att Västerås var en alldeles särskilt lämpad kommun för att härbärgera en utbildning med speciellt tydlig teknisk profil. Men kanske borde vi låta budet gå vidare till någon annan kommun och låta forskningsresurserna gå vidare med budet.

Anf. 98 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Jag anar ett litet hot i utbildningsministerns röst. Men jag vill lugna honom. Så lättskrämd är jag inte.

Vad jag tog fasta på i min fråga var talet om utbildning för kompetens. Jag tycker att det är viktigt. I Västerås skriver man i dag in fler barn – jag fick själv barnomsorg genom en överinskrivningsplats. Nu är två barn överinskrivna på varje avdelning, och man skär i personaltätheten. Men vi behöver personal och väl utbildad personal. Det är mycket glädjande att man har valt att förlänga utbildningen på detta område. Men när vi får möjlighet att utnyttja de nya lokalerna – bygget är nu i full gång – kan vi skapa en ännu bredare samverkan än vad som i dag är fallet mellan teknisk utbildning och förskollärarytbildning. Det verkar kanske litet udda, men på dessa utbildningar gör man faktiskt sina examensarbeten tillsammans, de som går teknisk utbildning och de som går förskollärarytbildning. Jag tror att detta är bra.

Jag vill, fru talman, avsluta mitt inlägg med att tala om kvinnofällan. Vi talar om att få in män i barnomsorgen, men det är lika viktigt att få in kvinnor på den tekniska utbildningen vid Mälardalens högskola. Den är inte byggd bara för män.

Anf. 99 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Fru talman! Margareta Israelsson sade att man just nu skär ner personalen inom barnomsorgen. Det är just där problemet ligger. Vi håller på att få en massiv arbetslöshet bland barnomsorgspersonalen. Vi kan inte ta på vårt ansvar att blunda inför detta.

Anf. 100 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Nej, men jag tycker att det parti som utbildningsministern representerar får ta på sig ansvaret för de nedskärningar som i dag sker i Västerås.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

Svar på frågor

18 § Svar på fråga 1992/93:449 om bolagsrevision

Anf. 101 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Åke Carnerö har frågat statsrådet Laurén om några åtgärder avses att vidtas mot bakgrund av att det har framkommit uppgifter från Patent- och registreringsverket om att mer än 50 av landets auktoriserade revisorer har uppdrag i över 300 aktiebolag och att några revisorer t.o.m. har mellan 500 och 600 uppdrag.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Åke Carnerö oroas över att mängden uppdrag hos landets auktoriserade revisorer kanske skulle kunna innebära att inte alla företag granskas tillräckligt noggrant.

Tillsynen över auktoriserade och godkända revisorer utövas av Kommerskollegium. Kollegiet tar på eget initiativ eller efter anmälan upp ärenden för utredning när misstanke finns bl.a. om att revisor åsidosatt de plikter som åvilar honom.

Vart femte år måste auktorisationen eller godkännandet förnyas. Kommerskollegium tar då in yttranden från skattemyndigheten, handelskammaren, länsstyrelsen och revisorsorganisationerna för att kontrollera revisorns yrkesutövning m.m. Kommerskollegium får också löpande underrättelser från bl.a. skattemyndigheterna, som i sina taxeringskontroller går in i bolagen och kontrollerar att bokföringen stämmer. Vidare lämnas uppgifter rörande revisorernas arbete till Kommerskollegium från kronofogdemyndigheterna, som bl.a. kontrollerar konkurser, samt från Finansinspektionen. Härutöver får Kommerskollegium in anmälningar från klienter och andra enskilda intressenter.

De revisorer som har 500-600 uppdrag enligt Patent- och registreringsverkets uppgifter är till antalet sju av landets drygt 4 000 auktoriserade och godkända revisorer.

Kommerskollegium har tidigare uppmärksammat fall där vissa revisorer har haft ovanligt många uppdrag. Kollegiet har vid granskning av dessa inte fått några indikationer på att det skulle ha funnits ett samband mellan antalet registrerade uppdrag och kvaliteten i revisionen.

En förklaring till att vissa revisorer har klarat av att ha många revisionsuppdrag kan vara att uppdragen varierar i svårighetsgrad samt att den revisor som ansvarar för revisionen och skriver under revisionsberättelsen har flera medarbetare till sin hjälp.

Jag har erfarit att Kommerskollegium från den lista som Patent- och registreringsverket nu har tagit fram kommer att ta upp ett antal tillsynsärenden i syfte att kontrollera att revisionsuppdragen sköts på ett tillfredsställande sätt.

Det finns sålunda inte skäl för mig att vidta några åtgärder med anledning av uppgifterna från Patent- och registreringsverket.

Jag delar givetvis Åke Carnerös syn på vikten av bokföringslagens efterlevnad och av att de spelregler för företagen som vi har satt upp följs.

Anf. 102 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Westerberg för det utförliga svaret. Jag ser här att Kommerskollegium arbetar mycket seriöst och noggrant.

Det som jag är rädd för i detta sammanhang, när vi talar om ekobrottsligheten, som naturligtvis ligger nära till hands, är att det blir ett väldigt stort gap mellan allmänhetens förväntningar på revisorernas arbete och vad de faktiskt gör. Det är väldigt viktigt att detta fungerar ordentligt. Jag vill därför ställa en fråga: Anser statsrådet att Kommerskollegium behöver utöka sin tillsyn och behöver få förstärkta resurser för att klara av detta?

Statsrådet talade om sju revisorer. Det är givetvis skönt att det inte var 700. Men 50 revisorer hade uppdrag i över 300 aktiebolag, och jag känner mig ändå oroad över detta. Finns det skäl att öka tillsynen?

Anf. 103 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Kommerskollegiums granskning av de sju revisorer som har väldigt många uppdrag får visa om ökade resurser behövs. Jag har personligen erfarenhet av denna typ av uppdrag från min tid på Saab-Scania, då jag bl.a. ansvarade för koncernbokslutet. Vi hade ett ganska stort antal pappersbolag, som egentligen hade bara aktiekapitalet år ut och år in. Jag tror att det var ett femtiotal uppdrag. Det kan vara en av förklaringarna. Men det är upp till Kommerskollegium att nu avgöra om några åtgärder behöver vidtas. Jag tycker att Kommerskollegium gör rätt i att granska de sju revisorer som har så här pass många uppdrag. Man bör få en rimlig förklaring till att det är på detta sätt.

Anf. 104 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Man kan här givetvis få fram väldigt goda kunskaper om vad det är som har brustit. I hela frågan ligger ju också att det finns stora samhällsekonomiska vinster att hämta, om vi får tillsynsarbetet väl utvecklat. Jag känner mig lugnad av detta.

Det finns ett begrepp som heter "god revisorssed". I förordningen om auktorisation och godkännande av revisorer anges att auktoriserad revisor "redbart och nitiskt skall utföra de uppdrag som anförtrots honom eller henne och i allt iakttä god revisorssed".

FAR, Föreningen Auktoriserade Revisorer, har antagit regler för detta. Med tanke på den ökande integrationen i näringslivet i Europa tror jag att det är viktigt att vi i Sverige klarar ut vad vi menar med "god revisorssed". Anser statsrådet att vi i vårt land bör utforma noggranna regler när det gäller detta begrepp?

Anf. 105 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Fru talman! God revisionsed är redan något mycket internationellt. Det beror huvudsakligen på att revisionen i de stora företagskoncernerna ofta nog sker över hela världen och görs av samma revisionskoncern.

Föreningen auktoriserade revisorers utarbetade regler för god revisionsed överensstämmer därför redan nu i mycket stor utsträckning med den internationella seden. Vi har haft problem när det gäller bl.a. redovisningsme-

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Svar på frågor

toder avseende förluster vid s.k. valutalån. Det är en fråga som har tagits upp till debatt här i kammaren tidigare i dag.

Det finns även en utredning som ser över kraven för auktorisation med anledning av det kommande EES-avtalet och den europeiska integrationen. Utredningen beräknas vara slutförd i början av juni i år.

Anf. 106 ÅKE CARNERÖ (kds):

Fru talman! Det är mycket bra om vi kan få det på det sättet. Vi kommer naturligtvis att anpassa oss från båda håll. Det är mycket viktigt att detta begrepp hålls vid liv.

Under senare år har många s.k. affärer upprört oss medborgare. Det har gällt alltifrån svindlerier till skattebrott. Värst drabbade blir ofta de anställda.

Jag menade att med min fråga betona behovet av större kompetens och större respekt för gällande regler och lagar, vilket statsrådet också nämner här. Det är naturligtvis av yttersta vikt. Det är den bästa lösningen i stället för att skapa ytterligare regler.

Det behövs en ytterligare uppvärdering av revisorsrollen, och en uppstramning av etiken bland aktörerna inom ekonomin är nödvändig. Jag är nöjd med svaret och tackar härmed för det.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1992/93:418 om de små skolorna

Anf. 107 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Ewa Hedkvist Petersen har frågat mig om jag är beredd att försvara de små skolornas existens under beredningen av Läroplanskommitténs förslag.

Regeringen kommer om ett par månader att lägga fram propositionen om en ny läroplan för grundskolan. Vi bereder just nu frågorna i Utbildningsdepartementet och tar i det sammanhanget del av ett mycket stort antal remissvar. Bland remissvaren finns bl.a. synpunkter från en rad kommuner med olika storlek och struktur. Den aspekt frågeställaren tar upp finns väl belyst i remissmaterialet och kommer således att finnas med i det underlag som ligger till grund för mitt och regeringens slutliga ställningstagande i dessa frågor.

Anf. 108 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Jag tackar skolministern för svaret, men det är ett av de mer intetsägende svar jag har fått på länge i denna kammare. Jag tycker faktiskt att skolministern hade kunnat kosta på sig att på något sätt ta ställning till frågan om de små skolornas existens i framtiden.

Det finns i skollagen en paragraf som säger att alla elever skall ha rätt till en likvärdig utbildning. Ett sätt att upprätthålla den likvärdiga utbildningen är att värna de små skolorna i landet. Det finns stora områden som är glesbebyggda och som har liten befolkning. Vi måste se till att barn och ungdomar

inte har så långt till sin skola och till en bra utbildning. Jag hoppas att skolministern återkommer och svarar litet mer konkret.

Anledningen till att jag ställde frågan är att Glesbygdsmyndigheten har gjort en sammanställning som visar att ett hundratal småskolors existens redan i dag hotas av ekonomiska skäl. Nu har vi fått Läroplanskommitténs förslag. Där föreslås en ämnessplittring och i praktiken en ny sorts stadiindelning. Det skulle kunna innebära att delar av underlaget för små skolor försvinner. Detta är naturligtvis mycket oroande.

Det är viktigt att vi diskuterar dessa frågor under beredningen av kommitténs förslag. Det får inte komma ett förslag från regeringen som har en sådan karaktär att de små skolornas existens hotas ute i landet. De är så viktiga. Jag tror inte att föräldrarna kommer att acceptera något sådant.

Eftersom jag inte har fått något konkret svar vill jag upprepa min fråga: Är skolministern beredd att försvara de små skolornas existens under beredningen av kommitténs förslag?

Anf. 109 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det viktiga med det arbete med läroplanen som vi bedriver är att det ger underlag för undervisning av hög kvalitet och en likvärdig undervisning över hela landet. Det är alldeles självklart.

Jag tycker inte att det är fel att i dag inte ge uttryck för en bestämd uppfattning i olika delfrågor. Det hade varit direkt oförskämt mot de många som har arbetat intensivt med att besvara remissen och komma med olika infallsvinklar och synpunkter på förslaget.

Jag har i mitt svar till Ewa Hedkvist Petersen berättat att det finns många som har tagit upp just glesbygdsaspekten i remissvaren. De vore hederligt mot dem att begrunda de synpunkterna innan man bildar sig en uppfattning.

Vad gäller Glesbygdsmyndighetens rapport, som kom för ett antal månader sedan, har jag till viss glädje noterat att tidningen Land konstaterat att det inte blev så farligt som Glesbygdsmyndigheten befarade, bl.a. tack vare den reformering av bidragsreglerna som regeringen har genomfört. Det har varit möjligt för föräldrar ute på landsbygden att ta itu med en del skolor som annars hade försvunnit helt.

Glesbygdsfrågorna är viktiga. Det är viktigt att det är rimliga avstånd till närmaste skola och viktigt att vi har en hög kvalitet. Det finns som sagt med i beredningsarbetet. För övrigt kommer alla partier att i en arbetsgrupp följa beredningsarbetet. Den arbetsgruppen kommer förhoppningsvis att tillsättas under denna vecka. Alla kommer att kunna berika detta material på ett bra sätt. Vi kommer nog att informera varandra under resans gång.

Anf. 110 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Också jag tycker att det är bra att en arbetsgrupp tillsätts som följer beredningsarbetet av Läroplanskommitténs förslag.

Frågan om den likvärdiga utbildningen och de små skolornas verktyg för att upprätthålla denna är mycket viktig just därför att befolkningsstrukturen i landet är sådan den är. Jag tycker inte att det är att föregripa beredningen av kommitténs förslag att skolministern deklarerar att hon skall värna om de små skolornas existens under beredningen så, att inte Läroplansförslaget

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

Svar på frågor

pekar dithän att små skolor får små möjligheter att upprätthålla kvaliteten i jämförelse med andra skolor och att även i framtiden vara bra skolor.

Vi får inte skapa en läroplan som i praktiken innebär en centralstyrning. Vi måste skapa en läroplan som främjar de små skolornas existens.

Anf. 111 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag är inte orolig på denna punkt när det gäller vare sig förslaget eller beredningsarbetet. Vi har ett bra underlag att arbeta med. Det är inget tvivel om att det finns frågetecken. Men om man studerar förslaget ser man att det också innehåller en hel del möjligheter till lokala anpassningar av utbildningar, till flexibilitet och mycket annat som är betydelsefullt för att skolor skall kunna drivas under de ganska olika förhållanden som finns i landet.

När det gäller tillgång till en skola på nära håll vill jag som f.d. ordförande i skolstyrelsen i Stockholm påpeka att det ibland kan finnas glesbygdsskolor också i ett storstadsområde. Det kan vara minst lika besvärligt att förflytta sig få kilometer i en storstad som att förflytta sig några fler kilometer på landsbygden.

Det finns en mängd aspekter. Jag vill därför inte rusa i väg och definitivt sätta ner klacken innan jag har tagit del av och fått ett intryck av de olika aspekter som kan finnas.

Anf. 112 EWA HEDKVIST PETERSEN (s):

Fru talman! Jag vill avslutningsvis helt kort säga att jag med avsikt inte har frågat om glesbygdsskolorna utan om de små skolorna. Det finns många små skolor även i tätorter, t.ex. B-skolor i bostadsområden som kommunerna vill ha kvar eftersom de är viktiga.

Jag hoppas att vi kan hjälpas åt att försvara de små skolornas existens i framtiden. De är viktiga för barnen och ungdomarna samt för likvärdigheten i utbildningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1992/93:427 om Betygsberedningens förslag

Anf. 113 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Marianne Carlström har frågat mig om jag kommer att bereda remissinstanserna förnyade möjligheter att lämna synpunkter på regeringens kommande förslag till nytt betygssystem innan riksdagen skall ta ställning.

Regeringen kommer om några månader att lägga fram en proposition om ny läroplan och nytt betygssystem för grundskolan. Hur ett nytt betygssystem skall se ut bereds alltså för närvarande inom Utbildningsdepartementet. I vårt underlag för utarbetande av en proposition ingår dels Betygsberedningens förslag, dels alla de synpunkter på hur ett betygssystem bör vara utformat som remissinstanserna bidragit med. Därutöver har många lärare, elever och föräldrar spontant hört av sig med synpunkter på betyg och deras roll.

Jag räknar inte med någon ny remissomgång om betyg av bl.a. följande skäl.

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

För det första är betygsfrågorna ett av de mest utredda områdena inom skolan. Sedan slutet av 1970-talet har sex olika statliga utredningar lämnat offentliga betänkanden som behandlar betyg. De flesta har remissbehandlats. Betygsfrågan är således mycket väl penetrerad.

För det andra har vi nu möjligheten att presentera förslag till ett betygssystem som blir en integrerad del av det viktiga nationella måldokument som läroplanen utgör. Att då bryta ut betygssystemet och behandla det för sig skulle vara olyckligt.

För det tredje gäller det tidsaspekten. En ny remissbehandling av den del av läroplansförslaget som betygssystemet utgör skulle försena såväl regeringens förslag som riksdagens beslut i frågan.

Anf. 114 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

En enig Betygsberedning lade fram förslaget till ett nytt betygssystem. Eftersom förslaget har mött en förödande kritik från samtliga remissinstanser måste förslaget följdriktigt arbetas om. Det anser även statsministern. Är det då inte rimligt att tillsätta en parlamentarisk beredning och att ge remissinstanserna nya möjligheter att lämna synpunkter på det nya omarbetade förslaget innan vi i riksdagen skall fatta beslut i denna viktiga fråga?

Det kan inte vara rimligt att en minoritetsregering får för stort inflytande i en så viktig fråga som när det gäller ett nytt betygssystem som skall hålla i många år. Det viktiga kan inte vara att riksdagen skall hinna fatta beslut inom en viss tid utan att vi får ett bra fungerande och väl förankrat betygssystem.

Anf. 115 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att vi har haft en beredning som har varit parlamentarisk sammansatt och som har varit relativt enig – i princip helt enig – och att det har kommit mycket kritik. Under arbetet med beredningen av de synpunkter som har inkommit kommer vi att ha en arbetsgrupp, där samtliga partier är företrädade, som följer arbetet. Det kommer att finnas gott om insyn och möjligheter att utbyta synpunkter. Dessutom har utskotten i riksdagen alla möjligheter att föra ordentliga diskussioner om vad vi så småningom kommer fram till.

I mitt svar försökte jag säga att utifrån alla de utredningar som har gjorts och den mängd synpunkter som har inkommit i olika remissomgångar har vi ganska väl belyst de olika aspekter som finns på denna fråga. Jag kan inte tänka mig att det skulle vara omöjligt för regeringen, utskotten eller riksdagen att utifrån det här materialet komma fram till en någorlunda bra ståndpunkt, särskilt som ledamöter från de olika partierna har arbetat mycket intensivt i Betygsberedningen och i, så att säga, modern tid gått igenom många av de aspekter som finns på den här frågan.

Anf. 116 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Faktum kvarstår att remissinstansernas kritik var mycket nedgörande. Förslaget bör därför arbetas om i grunden. Statsministern har avi-

serat att det skall ske. Jag tycker därför att det är rimligt att remissinstanserna får yttra sig om förslaget.

Statsrådet sade i svaret att det redan har gjorts så många utredningar i betygsfrågan. Det är en viktig fråga. Det hjälper inte att man har en mängd gamla utredningsresultat när man skall fatta ett slutgiltigt beslut. Jag tror att problemet är att ordningsföljden har varit fel. Först skulle Läroplanskommittén ha lagt fram sitt förslag, och sedan skulle Betygsberedningen ha haft tid att titta på det innan den lade fram sitt förslag. Det är synd att man har så bråttom. Vad skulle det ha för betydelse om vi drog ut på behandlingen av förslaget och i stället till slut fick ett väl förankrat beslut?

Anf. 117 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är uppenbart att vi har litet olika syn på den här frågan. Det är riktigt att remissinstanserna är kritiska. Jag vill dock påpeka att det inte bara är så att remissinstanserna är emot ett förslag från Betygsberedningen. Det finns en stor variation på synpunkterna. Det kan handla om att man vill att en viss fråga skall vidareutvecklas, att man vill utreda något eller göra något mer i vissa avseenden. I remissmaterialet finns också väldigt mycket som man är för, och det finns en samstämmighet i många frågor.

Vi håller på att analysera det här, och vi skall göra det i beredningsarbetet. Jag tycker utifrån min syn på dessa frågor att det är fullt möjligt att hitta en form som ligger i linje med vad vi har lärt av remissinstanserna.

Jag gör som sagt en annan bedömning än Marianne Carlström i den här frågan. Jag tror inte att vi skall behöva en ny remissomgång.

Marianne Carlström frågar varför det är så bråttom. Jag anser – och det är nog regeringens uppfattning också – att vi har slitit med ett dåligt betygssystem på tok för länge. Det finns anledning att försöka ändra på det.

Anf. 118 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är trots allt så, att dessa propositioner kommer i maj enligt vad som är aviserat. Det betyder att riksdagen inte kan fatta beslut förrän i höst. Då har jag svårt att förstå varför man inte gör detta grundligt. Det är viktigt att det är väl förankrat. Det finns brister i det nuvarande betygssystemet. Om vi skall få ett system som skall fungera länge och vara väl förankrat, är det viktigt att alla parter hinner vara med och göra en bra översyn.

Anf. 119 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är riktigt att riksdagen inte kan fatta beslut förrän i höst. Det är så vår planering ligger. Det finns goda möjligheter för alla att komma med synpunkter på en proposition om vi inte skulle lyckas med att lägga ett väl förankrat och bra förslag, men jag tror att vi lyckas med det.

Jag ser seriöst på den prövning som riksdagen och utskottet gör. Det är en poäng med den tid som ligger mellan en proposition och ett riksdagsbeslut att även här kan det förekomma en debatt. Det kan komma synpunkter från olika håll.

Vi gör olika bedömningar i den här frågan – det är bara att konstatera. Jag hoppas ändå att vi skall komma fram med ett förslag som alla kan vara nöjda med. Det är viktigt att vi hittar något som de flesta kan tycka är bra och som

kan verka under långt tid när det gäller betygsfrågor och läroplansfrågor. Vi skall göra ett tappert försök.

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

Anf. 120 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag hoppas att remissinstanserna tar chansen att göra sig hörda på annat sätt än genom en ordinarie remissomgång. Det finns ju andra möjligheter.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1992/93:455 om rehabiliteringsutredningar vid lång sjukfrånvaro

Anf. 121 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Lena Öhrsvik har frågat mig vad regeringen tänker göra åt det allvarliga missförhållandet att så få rehabiliteringsutredningar kommer in automatiskt från arbetsgivarna och att de oftast är av så låg kvalitet.

Lena Öhrsvik framhåller att arbetsgivare enligt lag skall göra en rehabiliteringsutredning vid lång sjukfrånvaro. Utredningen skall lämnas in till försäkringskassan senast åtta veckor efter sjukanmälningsdagen. Detta sker dock enligt uppgift endast i mindre utsträckning. Det normala är att 5–10 % av utredningarna kommer in automatiskt. Dessutom är utredningarna oftast av låg kvalitet.

Låt mig först säga att jag anser att arbetet med rehabilitering av långtids-sjuka är en ytterst angelägen uppgift. Jag vet att det läggs ner ett stort arbete hos försäkringskassorna för att få den nya verksamheten att fungera. Man måste emellertid hålla i minnet att det är fråga om ett helt nytt sätt att arbeta med rehabilitering av de långtidssjukskrivna samtidigt som arbetsgivarna också skall finna former för att realisera sitt utökade ansvar. Det är av vital betydelse att arbetsgivarna får fortlöpande och tydlig information om det ansvar och de skyldigheter som åligger dem.

De nya reglerna om rehabilitering och rehabiliteringsersättning har varit i kraft sedan den 1 januari 1992. Jag bedömer att det kan komma att ta ytterligare en viss tid innan man hos försäkringskassor, arbetsgivare och andra rehabiliteringsaktörer utvecklat nya rutiner och verksamhetsformer.

Även jag har emellertid nåtts av vissa signaler om att arbetsgivarna inte alltid lever upp till sitt ansvar när det gäller att göra rehabiliteringsutredningar inom föreskriven tid. Av regleringsbrevet för budgetåret 1992/93 framgår att Riksförsäkringsverket skall redovisa resultatet av nyligen genomförda regelförändringar inom sjukförsäkringen såvitt avser bl.a. rehabilitering och sjuklön. Jag anser att denna redovisning i första hand bör avvakta.

Anf. 122 LENA ÖHRSVIK (s):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag kan konstatera att man kan uttrycka sig på litet olika sätt och att man kan göra olika bedömningar om hur lång en viss tid är.

Låt mig börja med tidsaspekten. Detta system har varit i kraft sedan den 1 januari 1992, men propositionen kom i början av 1991, och beslutet fattades våren 1991. Det är snart två år sedan. Där angavs en mycket tydlig ansvarsfördelning mellan arbetsgivaren och försäkringskassan. Om inte den här informationen har gått fram ordentligt, är det på tiden att regeringen på något sätt aktualiserar den och inte bara väntar på besked.

I svaret får jag veta att arbetsgivarna inte alltid lever upp till sitt ansvar. Jag vill nog uttrycka det så, att det är *ytterst sällan* de lever upp till sitt ansvar. Det är en litet annorlunda bedömning av saken. Jag menar att det är väldigt allvarligt att det är ytterst sällan som det automatiskt sker, som enligt lag skall ske. När utredningarna väl kommer in är de dessutom nästan oanvändbara.

Vi har i den försäkringskassa jag tillhör gjort en uppföljning av i hur stor omfattning utredningarna kommer in och vilken kvalitet de håller. Detta leder till att försäkringskassan i mycket stor omfattning får merarbete, och det är allvarligt i den situationen då försäkringskassorna skulle behöva ägna sig åt själva rehabiliteringsarbetet.

Min fråga blir då: När kan vi få förslag om sanktioner, som ju riksdagen beställde i samband med beslutet? Tanken var ju då att försäkringskassan skulle kunna ta betalt för allt sitt merarbete.

Anf. 123 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det är klart att man kan ha litet olika språkbruk. Det är möjligt att mitt språkbruk är mer dämpat än Lena Öhrsviks – jag har ibland miss-tänkt det –, och det kanske visar sig också i det här konkreta fallet.

Som jag har redovisat i svaret har regeringen inte bara väntat, utan regeringen har i det regleringsbrev som är utfärdat funnit det vara en viktig uppgift att verket ser till att vi får en bra genomgång av vad som har skett med de här regelförändringarna. På grundval av det får man sedan vidta åtgärder.

Jag tycker att detta är oerhört angeläget, och samtidigt har jag så att säga en viss insikt i att det ändå tar en viss tid innan man lyckas få till stånd ett stort genomslag av mycket stora förändringar, som det är fråga om i det här fallet.

Det är bra att Lena Öhrsvik har uppmärksammat frågan. Jag vet att man på många försäkringskassor gör liknande saker som vad man tydligen har gjort på den försäkringskassa där Lena Öhrsvik är aktiv.

Arbetet är alltså fullt tillåtet att bedriva i dagsläget, och när vi får en sammanställning av läget från verket får vi bedöma om nya åtgärder skall vidtas.

Anf. 124 LENA ÖHRSVIK (s):

Fru talman! Jag uppmärksamade statsrådet Könberg på den här frågan redan på Försäkringskassaförbundets kongress i oktober. Nu har det gått ytterligare ett halvår, och det finns rapporter om att det råder allvarliga missförhållanden. Jag tycker då att regeringen klart och tydligt skall säga ifrån, att det inte får gå till så här. Det är faktiskt en brottslig verksamhet som pågår i och med att man inte följer den lag som riksdagen har stiftat.

Jag fick inget svar på min fråga, så jag upprepar den: När kan vi få det förslag om sanktioner som riksdagen har beställt för två år sedan?

Anf. 125 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det svar jag gav var att vi, efter det att vi har fått in uppgifter om hurdant läget är, skall bedöma vilka åtgärder som skall vidtas. Jag har för ögonblicket ingen tidpunkt att ange för något förslag om sanktioner, utan den frågan får vi återkomma till.

Prot. 1992/93:76

16 mars 1993

Svar på frågor

Anf. 126 LENA ÖHRSVIK (s):

Fru talman! Det statsrådet nu sade ger mig anledning att fråga om det över huvud taget har pågått något arbete med att utforma ett förslag om sanktioner, den beställning som alltså gjordes av riksdagen våren 1991.

Anf. 127 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Frågan om att införa sanktioner i systemet har inte varit en prioriterad arbetsuppgift på Socialdepartementet.

Anf. 128 LENA ÖHRSVIK (s):

Fru talman! Efter den här diskussionen kanske man ändå kan hoppas på att frågan något prioriteras.

Anf. 129 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det viktiga med den här frågan är enligt min mening inte införandet av någon form av sanktioner, även om Lena Öhrsvik kanske brinner av längtan efter att vara med om att göra det, utan det viktiga är att se till att arbetet fungerar både ute hos arbetsgivarna och på försäkringskassorna. Det är något som både Lena Öhrsvik och jag är angelägna om och som jag räknar med att vi med hjälp av Riksförsäkringsverket skall kunna komma längre i.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1992/93:453 om samarbetsavtalet med Frankrike om krigsmateriel

Anf. 130 Försvarsminister ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Jan Jennehag har frågat mig om samarbetsavtalet med Frankrike och vilka garantier Sverige har för att avtalet inte leder till vidareexport som är oförenlig med svensk lag.

Jag har i denna fråga samrått med utrikes- och utrikeshandelsministern.

Låt mig först konstatera att riksdagen i 1992 års försvarsbeslut (prop. 1991/92:102, FöU 12, rskr 337) bl.a. anslöt sig till regeringens bedömning att svensk försvarsindustri bör bevaras inom för Sverige viktiga teknikområden samt att en industriell hög kompetens bör vidmakthållas inom för Sverige speciellt viktiga områden även för att möjliggöra internationellt kunskapsutbyte och deltagande i projektsamarbete.

I syfte att åstadkomma en effektivare resursanvändning skall båda parter enligt samarbetsavtalet mellan Sverige och Frankrike söka främja gemensam forskning, utveckling, produktion, upphandling och gemensamt handelsutbyte.

Låt mig sedan understryka att alla ärenden som gäller krigsmaterielexport från Sverige handläggs enligt de regler som riksdagen godkänt i samband med den nya lagstiftningen om krigsmateriel (SFS 1992:1300). Det gäller även för de konkreta ärenden som kan komma att omfattas av samarbetsöverenskommelsen med Frankrike.

Avser ärendena försäljning till tredje land av en gemensamt utvecklad eller tillverkad produkt, sker på sedvanligt sätt beredning med den parlamentariskt sammansatta rådgivande nämnden i krigsmaterielexportfrågor.

Jan Jennehag kan vara förvissad om att samarbetsavtalet med Frankrike kommer att tillämpas så, att det inte leder till vidareexport som är oförenlig med svensk lag.

Talmannen konstaterade att frågeställaren inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

23 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkande 1992/93:FiU20

24 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositionerna
1992/93:191 Ytterligare anslag till Invandrarverkets förläggningsverksamhet budgetåret 1992/93
1992/93:196 Överföring av Riksskatteverkets beskattningsavdelning i Ludvika till Skattemyndigheten i Kopparbergs län, m.m.
1992/93:215 Försäkringsöverdomstolen

Förslag
1992/93:RFK4 Riksdagens förvaltningskontors förslag till en lag om riksdagens informationssystem RIXLEX

Motionerna
med anledning av prop. 1992/93:115 Ändringar i jordabalkens hyresregler
1992/93:Bo28 av Sten Söderberg (-)
1992/93:Bo29 av Daniel Tarschys och Ingela Mårtensson (fp)
1992/93:Bo30 av Oskar Lindkvist m.fl. (s)
1992/93:Bo31 av Hans Göran Franck m.fl. (s)
1992/93:Bo32 av Sten Svensson (m)
1992/93:Bo33 av Eva Zetterberg (v)
1992/93:Bo34 av Tage Pålsson (c)

med anledning av prop. 1992/93:166 Vissa punktskattefrågor
1992/93:Sk25 av John Andersson (-)

1992/93:Sk26 av Sten Söderberg (-)
1992/93:Sk27 av Lars Hedfors m.fl. (s)
1992/93:Sk28 av Peter Kling m.fl. (nyd)
1992/93:Sk29 av Göran Magnusson m.fl. (s,m,kds,v)

Prot. 1992/93:76
16 mars 1993

med anledning av prop. 1992/93:171 Forskning i frontlinjen
1992/93:Ub91 av Sören Norrby (fp)
1992/93:Ub92 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd)
1992/93:Ub93 av Ingela Mårtensson (fp)
1992/93:Ub94 av Ingvar Carlsson m.fl. (s)
1992/93:Ub95 av Björn Samuelson m.fl. (v)
1992/93:Ub96 av Marianne Andersson m.fl. (c,m,fp,kds,v)

25 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 15 mars

1992/93:461 av *Knut Wachtmeister* (m) till justitieministern om det rättsliga skyddet för personer som hjälper polisen:

Avser justitieministern föreslå förbättrat rättsligt skydd för personer som är polisen behjälpliga i kampen mot brottsligheten?

1992/93:462 av *Mona Saint Cyr* (m) till kommunikationsministern om Stångådalsbanan:

Berörda län, Östergötland och Kalmar, har genom uppvaktningar hos kommunikationsministern agerat för Stångådalsbanans fortlevnad, då som en länk ner till Kalmar från stambanan. I prop. 1992/93:176 nämns inte banan, men i pressen har det uppgivits att banan blir räddad. Till grund för detta åberopas ett pressmeddelande, nr 33.

Hur ser statsrådet på Stångådalsbanans framtid såsom länsjärnväg?

26 § Kammaren åtskildes kl. 16.46.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

Innehållsförteckning

Tisdagen den 16 mars

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om svar på interpellationer	1
3 § Svar på fråga 1992/93:452 om odlingen av sockerbetor	2
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Annika Åhnberg (-)	
4 § Svar på fråga 1992/93:458 om Algeriet och de mänskliga rättighe- terna	5
Statsrådet Alf Svensson (kds)	
5 § Svar på fråga 1992/93:446 om barnpornografi	7
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Ingegerd Sahlström (s)	
6 § Svar på fråga 1992/93:459 om utredningen om Palmemordet . .	9
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Hans Göran Franck (s)	
7 § Svar på fråga 1992/93:448 om lotsstationen i Marstrand	11
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Kent Olsson (m)	
8 § Svar på fråga 1992/93:457 om riksväg 60	13
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Per Erik Granström (s)	
9 § Svar på fråga 1992/93:433 om blankningsaffärer	15
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Kjell Ericsson (c)	
10 § Svar på fråga 1992/93:435 om skatteuppbörden m.m.	17
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Harry Staaf (kds)	
11 § Svar på fråga 1992/93:437 om en kreditmarknadsnämnd	19
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Roland Lében (kds)	
12 § Svar på fråga 1992/93:440 om redovisningen av valutaförlusten	21
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Bert Karlsson (nyd)	
Talmannen (om debattreglerna)	
13 § Svar på fråga 1992/93:450 om lånefinansieringen av småhus . .	23
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Catarina Rönning (s)	
14 § Svar på fråga 1992/93:451 om undanhållande av mervärdesskatt	27
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Lars Hedfors (s)	

15 § Svar på fråga 1992/93:460 om åtgärder mot metallsmuggling från Ryssland m.fl. länder	31	Prot. 1992/93:76 16 mars 1993
Statsrådet Bo Lundgren (m) Ylva Annerstedt (fp)		
16 § Svar på fråga 1992/93:401 om samisk referensgrupp i EG- förhandlingarna	33	
Utbildningsminister Per Unckel (m) Berith Eriksson (v)		
17 § Svar på frågorna 1992/93:424 och 425 om högskoleutbildning för kvinnor i Mälardalen m.m.	36	
Utbildningsminister Per Unckel (m) Margareta Israelsson (s) Alf Egnerfors (s)		
18 § Svar på fråga 1992/93:449 om bolagsrevision	42	
Näringsminister Per Westerberg (m) Åke Carnerö (kds)		
19 § Svar på fråga 1992/93:418 om de små skolorna	44	
Statsrådet Beatrice Ask (m) Ewa Hedkvist Petersen (s)		
20 § Svar på fråga 1992/93:427 om Betygsberedningens förslag . . .	46	
Statsrådet Beatrice Ask (m) Marianne Carlström (s)		
21 § Svar på fråga 1992/93:455 om rehabiliteringsutredningar vid lång sjukfrånvaro	49	
Statsrådet Bo Könberg (fp) Lena Öhrsvik (s)		
22 § Svar på fråga 1992/93:453 om samarbetsavtalet med Frankrike om krigsmateriel	51	
Försvarsminister Anders Björck (m)		
23 § Förnyad bordläggning	52	
24 § Bordläggning	52	
25 § Anmälan om frågor 1992/93:461 av Knut Wachtmeister (m) om det rättsliga skyddet för personer som hjälper polisen.	53	
1992/93:462 av Mona Saint Cyr (m) om Stångådalsbanan . . .	53	

